

**Plan B voor
Europa
Verkiezings-
programma
Europees
Parlement 2019**

**Partij voor
de Dieren**

Inhoud

Inleiding	3
1. Landbouw en voedsel	5
2. Dierenrechten	12
3. Milieu, klimaat en energie	15
4. Economie	19
5. Méér natuur	22
6. Een rechtvaardig Europa	25

Inleiding

Plan B voor Europa

Kunnen groene en progressieve ideeën samengaan met een kritische houding tegenover Brussel en Straatsburg?

Jazeker! En dat is hard nodig ook. Want de Europese Unie doet er alles aan om de sympathie van kiezers te winnen met populaire maatregelen, zoals overal in Europa goedkoop bellen en mobiel internetten en Europese studiebeurzen. Maar tegelijkertijd verzuimt de EU in actie te komen tegen de bedreiging van onze toekomst: klimaatverandering. Wij hebben de morele plicht om de klimaatcrisis af te wenden en de aarde te behouden voor komende generaties. Voor mens en dier. Brussel lijkt die plicht onvoldoende te voelen.

Samenwerken voor méér democratie

Kritiek op de Europese Unie betekent niet dat de Partij voor de Dieren tegen internationale samenwerking is. Het is niet voor niets dat er inmiddels 20 partijen voor de dieren wereldwijd zijn, geïnspireerd door de Nederlandse Partij voor de Dieren. Zeker tien van hen doen mee aan de Europese parlementsverkiezingen in mei. Samen met hen willen we Europa veranderen.

Wel zijn wij zeer kritisch over de huidige, ondemocratische vorm van de Europese Unie. Veel mensen in Europa hebben een ongemakkelijk gevoel bij de invloed van de EU op hun land. Bij de aangescherpte begrotingsnormen van de eurozone, die lidstaten verplichten te snijden in publieke voorzieningen als gezondheidszorg en onderwijs. En bij de 2600 miljard euro aan ongedekte cheques, die de voorzitter van de Europese Bank Mario Draghi in de Europese financiële sector heeft gepompt, waarmee mensen werd wijsgemaakt dat het weer goed zou komen met de economie.

De Partij voor de Dieren deelt dat ongemak met steeds meer burgers. Samenwerking tussen democratische regeringen kan verbeteringen opleveren voor mensen, dieren, natuur en milieu. Maar dat is niet wat Brussel doet.

Landbouwsubsidies en vrijhandel kosten meer dan ons lief is

In de huidige Europese Unie is alle ruimte voor megastallen, sterven planten- en diersoorten uit, gaat de overbevising onverminderd door en worden ecosystemen ontwricht. De grootste kostenposten van de EU zijn al sinds jaar en dag de gigantische landbouw- en visserijsubsidies. De plofkippenindustrie voerde er promotiecampagnes mee en het stierenvechten wordt ermee in stand gehouden. Op kosten van belastingbetalers worden de zeeën leeggevist. Ontwikkelingslanden komen in de problemen, doordat gesubsidieerde en dus spotgoedkope Europese producten op hun markten worden gedumpt.

Vrijhandelsverdragen als met Oekraïne zorgen voor valse concurrentie voor boeren in de EU met plofkippen en legbatterij-eieren. En dat terwijl lidstaten steeds meer van hun bevoegdheden aan Brussel kwijtraken, zonder dat burgers daarin worden gekend.

Ooit was economische integratie het middel om voor vrede tussen landen te zorgen; nu is de EU uitgegroeid tot een technocratische machine die ten dienste staat van economische kortetermijnbelangen. Europa vaart blind op economische groei en laat het debat gijzelen door menselijke kortetermijnbelangen. De EU reduceert burgers tot consumenten en belastingbetalers, en dieren tot consumptieartikelen.

De EU is slecht voor dierenwelzijn

Een tweede zorg voor de Partij voor de Dieren is de wijze waarop Eurocraten hun droom van een Verenigde Staten van Europa er doorheen proberen te duwen, zonder te luisteren naar wat burgers willen.

Is daarmee alles wat de Europese Unie doet automatisch slecht? Natuurlijk niet. Europese samenwerking kan zeer nuttig zijn. Bijvoorbeeld bij het beschermen van wateren, natuurgebieden en dieren in het wild door middel van Europese regelgeving, waarbij Nederland nog steeds grote moeite heeft om te voldoen aan de Europese normen voor flora en fauna in het water. Ook op het gebied van dierenwelzijn heeft de EU stappen gezet, zoals het verbod op legbatterijen en de inperking van het gebruik van stroomstoottechnieken in de visserij. Maar vergeleken met de enorme industrialisering en schaalvergroting in de landbouw, die Europa met zijn eenzijdige focus op productie-

verhoging heeft gestimuleerd, zijn het wel heel dunne doekjes voor het bloeden. De traditionele legbatterij mag dan verboden zijn, Europa vindt het prima dat kippen massaal in ‘verrijkte’ kooien worden gehouden: de legbatterij met een behangetje. En het eindeloze gesleep met dieren in overvolle veewagens is een rechtstreeks gevolg van de doorgeslagen vrijhandel.

De meeste besluiten die in het belang waren van dieren, natuur en milieu zijn bovendien vooral genomen in de jaren negentig, toen de EU nog maar vijftien lidstaten telde. Met achtentwintig, overwegend conservatieve lidstaten, zijn de Europese ambities voor goede, strenge regels op het gebied van dierenwelzijn, natuur en milieu vrijwel geheel verdwenen.

Verlamming van ambities

Na eerder aanjager te zijn geweest voor goede wereldwijde klimaatafspraken zijn de bedroevend lage klimaatdoelstellingen die het huidige Europa zichzelf nu stelt een trieste illustratie van het gebrek aan ambitie en oplossingsgerichtheid. Kortom, hoe groter de EU is geworden, hoe meer de Europese regels die van de laagste gemene deler zijn geworden. We leven in een Europa van het minimum. Het probleem is dat lidstaten Europa als excuus gebruiken om zelf niks te doen. Zoals dat in het politieke taalgebruik heet: ‘geen nationale koppen op Europees beleid.’ Daarmee verlamt de EU het beleid op nationaal niveau en worden verdergaande ambities van lidstaten de kop ingedrukt. In sommige gevallen verbiedt de EU lidstaten zelfs om vooruitstrevende maatregelen te nemen.

Een nieuwe, duurzame koers voor Europa

Het roer moet dus om. Een nieuwe koers voor Europa, met ándere vormen van Europese samenwerking: dáár maakt de Partij voor de Dieren zich in het Europees Parlement sterk voor. Samenwerking die is gericht op de verwezenlijking van idealen: duurzaamheid, mededogen, vrijheid en verantwoordelijkheid. En niet op het behartigen van economische kortetermijnbelangen. De Partij voor de Dieren wil een Europa dat zowel mensen als dieren de mogelijkheid geeft een goed en volwaardig leven te leiden.

Zo’n Europa bestaat uit zelfstandige landen, die democratisch besluiten om grensoverschrijdende afspraken te maken. Die belangrijke waarden delen en afspreken die samen hoog te houden - en elkaar daarmee helpen en elkaar daaraan houden. In zo’n samenwerking trekken landen zich aan elkaar op om te komen tot een betere samenleving, in harmonie met de leefomgeving. Dat kan alleen als we economische groei niet langer beschouwen als heilige graal, maar werken aan het verkleinen van onze ecologische voetafdruk.

We moeten het hebben over de vraag wat voor samenleving we willen, gebaseerd op welke waarden, wat voor leven we willen leiden en hoe we onszelf en anderen – mensen en dieren – daartoe in staat kunnen stellen, nu en op de lange termijn. De Europese samenleving die de Partij voor de Dieren voorstaat stelt duurzaamheid en mededogen boven economisch gewin op de korte termijn. Ze respecteert de vrijheid en privacy van haar inwoners en geeft burgers een grotere rol in de besluitvorming dan banken, multinationals en Brusselse lobbyisten.

De groene haas in de marathon

Kan een nu nog kleine partij als de Partij voor de Dieren een verschil maken in de Europese Unie? Ja, dat kan! In de Tweede Kamer heeft de Partij voor de Dieren al bewezen met vijf zetels buitenproportioneel veel invloed te hebben op het debat en zo verandering in gang te kunnen zetten. Zo gaat het ook in Europa. Want ook daar stelt de Partij voor de Dieren problemen aan de kaak waar niemand anders het over heeft. Als haas in de marathon zullen we onverminderd doorgaan anderen te stimuleren, te inspireren en uit te dagen om harder te lopen dan ze zelf voor mogelijk hielden. Onze kritiek op de Europese Unie in haar huidige vorm is groen en progressief. Een nieuw fenomeen wars van nationalisme of het kortetermijneigenbelang van de mens, maar geworteld in de planeetbrede belangen van duurzaamheid en mededogen. Met een groene haas in de marathon is ook de Europese Unie in beweging te krijgen.

Alleen een buitengewone partij als de Partij voor de Dieren kan met haar onconventionele acties, stoutmoedige voorstellen en tegendraadse geluid Brussel en Straatsburg wakker schudden.

Er is een wereld te winnen. Hou vast aan je idealen. Kies Partij voor de Dieren.

1. Landbouw en Voedsel

Gezonde landbouw, duurzaam voedsel

Landbouw is geen industrie en dieren zijn geen machines. Toekomstbestendige landbouw is met name gericht op plantaardig voedsel, vrij van gif, kunstmest of gentech en draagt bij aan het behoud van een gezond ecosysteem. De huidige gangbare veehouderij is onhoudbaar.

Het Europese gemeenschappelijk landbouwbeleid heeft door de jaren heen veel slachtoffers gemaakt; de miljarden dieren die jaarlijks lijden en sterven in de Europese vee-industrie; de natuur en het milieu die door het grootschalige gebruik van gif, kunstmest en vermisting ernstig zijn aangetast. Kleine boerenbedrijven zijn op de heilloze weg van steeds verdere schaalvergroting gezet. Dat alles op kosten van de Europese belastingbetaler: jaarlijks worden tientallen miljarden euro's uitgegeven aan landbouwsubsidies waarvan vooral grote bedrijven profiteren.

Als het aan de Partij voor de Dieren ligt, gaat het Europese landbouwbeleid volledig op de schop. Met als ultiem doel een ecologische, diervriendelijke landbouw die gezond voedsel produceert en niet afhankelijk is van import die ten koste gaat van mensen en dieren elders. Daarbij is een krimp van het aantal dieren in de veehouderij en een omschakeling naar een meer plantaardig voedselpatroon onvermijdelijk.

Landbouw

Vee-industrie afschaffen

De huidige veehouderij is onhoudbaar. Jaarlijks worden in de EU meer dan 7 miljard dieren gehouden en geslacht voor de productie van vlees, zuivel en eieren. Naast veel dierenleed levert dat een enorme milieubelasting op en worden er veel broeikasgassen en schadelijke stoffen uitgestoten. De veehouderij draagt zo in belangrijke mate bij aan de opwarming van de Aarde en aan de achteruitgang van de biodiversiteit.

- Landen die zich niet houden aan de al gemaakte Europese regelgeving op het gebied van dierenwelzijn worden via boetes en andere sancties streng aangepakt. Dit geldt bijvoorbeeld voor het levend plukken van ganzen en voor het couperen van biggenstaarten.
- Er komt een plafond voor de melkproductie door het instellen van een maximumproductie per hectare weidegrond. Ook andere sectoren in de veehouderij worden grondgebonden.
- Megastallen en dierenwelzijn gaan niet samen. Er komt een Europees verbod op de vestiging en ontwikkeling van megastallen. Europa stimuleert vermindering van het aantal gehouden dieren.
- Er komen strenge brandveiligheidsvoorschriften voor bestaande en nieuwe stallen en dierverblijven: gehouden dieren moeten in geval van brand de stal kunnen ontvluchten.

Ruimte voor wroeten

Kippen horen te kunnen stofbaden, varkens moeten kunnen wroeten en koeien, schapen en geiten horen in de wei. Zolang dieren voor voedsel worden gefokt en gedood, dienen de houderijsystemen te worden aangepast aan de behoeften van de dieren in plaats van andersom. De Europese Unie stelt weliswaar een aantal minimum welzijnseisen aan de manier waarop dieren worden gehouden, maar deze zijn onvoldoende en worden door landen gebruikt als excuus om zelf geen strengere regels in te stellen.

- Dieren horen niet achter de tralies; het gebruik van kooien in de veehouderij wordt verboden. In de veehouderij moeten alle dieren hun natuurlijk gedrag kunnen vertonen.
- Alle dieren krijgen de mogelijkheid tot vrije uitloop en beschikken in het buitenverblijf over voldoende schuilmogelijkheden. Dat wordt in een richtlijn vastgelegd.
- In de stal beschikken dieren over voldoende ruimte, stro en afleidingsmateriaal.
- Koeien worden gehouden in familiekuddes. Kalfjes worden niet langer meteen na de geboorte bij hun moeder weggehaald, maar mogen de melk drinken die voor hen bedoeld is.
- Het houden van kalveren in hokken op een ijzerarm dieet voor de productie van blank kalfsvlees wordt verboden.

- Kraamboxen waarin varkens wekenlang tussen stangen staan, worden verboden. Zeugen krijgen de gelegenheid te nestelen en hun biggetjes te verzorgen.
- Er komt een einde aan pijnlijke ingrepen zoals het kappen van snavels bij kippen, het onthoornen van koeien, het onverdoofd castreren van biggen, het couperen van biggenstaarten en het knippen van biggentanden.
- Europa verbiedt per direct de productie, handel en import van foie gras (ganzen- of eendenlever).

Geen plofdieren

Veel dieren zijn zo ver doorgefokt dat ze zich niet meer op een natuurlijke manier kunnen voortplanten of in korte tijd extreem snel groeien. Dit zorgt voor ernstige welzijnsproblemen. Daar moet een einde aan komen.

- Er komt een verbod op het fokken op extreme kenmerken, zoals op extreme groeisnelheden bij kippen en varkens en op extreme productie bij melkkoeien en fokzeugen. Plofkippen die door hun pootjes zakken en dikbilkoeien die niet natuurlijk kunnen bevallen gaan tot het verleden behoren.
- Het toepassen van onnatuurlijke en vaak pijnlijke voortplantingsmethoden bij bepaalde rassen die zich niet meer op natuurlijke wijze kunnen voortplanten wordt verboden.
- Het klonen van dieren voor productiedoeleinden blijft verboden. De import van en handel in (producten van) gentedieren en hun nakomelingen wordt verboden.
- De (achterhaalde) Europese identificatieregels waardoor het oormerken van dieren verplicht is, verdwijnen. Tot die tijd krijgen alle gewetensbezwaarden standaard een ontheffing.

Einde aan misstanden in slachthuizen en bij diertransporten

Als dieren vervoerd en geslacht worden, moeten ze daar zo min mogelijk leed en stress bij ondervinden. De Partij voor de Dieren wil een einde aan de dieronterende transporten en het ernstige dierenleed bij de slacht.

- Diertransporten mogen niet langer duren dan twee uur.
- Transporten van levende dieren van en naar landen buiten de Europese Unie zijn niet langer toegestaan.
- Het aantal vervoersbewegingen per dier vermindert. De Europese Unie verplicht lidstaten om een kilometerheffing op diertransporten in te voeren en veetransportwagens uit te rusten met een GPS-volgsysteem.
- Er komt veel strengere controle en handhaving van de Europese transportregels.
- Dieren moeten tijdens de slacht beter beschermd worden. De Partij voor de Dieren wil dat er in heel Europa cameratoezicht in slachthuizen ingesteld wordt.
- Dieren worden niet meer geslacht volgens methoden die ernstig leed veroorzaken, zoals de waterbadmethode bij kippen en CO₂-verdooving bij varkens.
- Geen dier wordt onverdoofd geslacht of gedood. Ook rituele slacht is niet toegestaan zonder verdooving.
- Er komt een Europees import- en handelsverbod op vlees van onverdoofd geslachte dieren. Zolang het onverdoofd slachten nog niet is verboden, geldt verplichte etikettering.
- Op vlees, zuivel en eieren komt een duidelijk etiket dat laat zien waar het betrokken dier geboren, gehouden en – in geval van vlees – geslacht is. Misleidende herkomstaanduiding van dierlijke producten behoort tot het verleden.
- Het gebruik, de productie, de verkoop en de import van het vruchtbaarheidshormoon ‘Pregnant Mare Serum Gonadotropin’ (PMSG), waarvoor drachtige paarden in Zuid-Amerikaanse ‘bloedboerderijen’ worden mishandeld en beroofd van hun bloed, wordt verboden in lidstaten van de EU.

Gezondheid van mensen en dieren voorop

Door regionalisering, het uitbannen van langeafstandstransporten en het inkrimpen van de veehouderij, verminderen we de kans op de grootschalige uitbraak van dierziekten.

- Het Europees non-vaccinatiebeleid stopt en er worden preventieve diervriendelijke maatregelen genomen om uitbraken van dierziekten tegen te gaan.

- Bij uitbraken van niet-dodelijke dierziekten wordt de norm dat dieren kunnen uitzielen en herstellen. Dieren mogen niet langer om louter economische redenen worden gedood.
- Er komen strikte regels voor antibioticagebruik in de veehouderij. De preventieve toepassing van antibiotica stopt. Middelen die noodzakelijk zijn voor mensen krijgen geen toepassing meer bij dieren.
- Het afschieten van in het wild levende dieren ter voorkoming van dierziekten als de (Afrikaanse) varkenspest of vogelgriep werkt contraproductief; gewonde dieren vergroten de kans op verspreiding van ziekten zelfs. Afschot ter voorkoming van de verspreiding van dierziekten wordt verboden.
- Europa verbiedt de vestiging en uitbreiding van geitenhouderijen. EU-subsidies voor geitenhouderijen worden geschrapt.

Vissen

Vangsten beperken

Onze zeeën en oceanen worden ernstig bedreigd. Eén op de drie vispopulaties in Europa wordt overbevist. In zuidelijke wateren als de Middellandse Zee is dat zelfs 90%.

Behalve onze 'eigen' wateren plunderen Europese vissers ook visgebieden buiten Europa, bijvoorbeeld voor de kust van Afrika.

De Partij voor de Dieren wil af van het idee dat een vis niets waard is als hij niet wordt gevangen door de mens. We willen respect voor de intrinsieke waarde van het leven onder water en een onmiddellijk verbod op overbevissing.

- Overbevissing wordt verboden. Niet alleen het aantal vissen, maar ook de totale populatieopbouw wordt meegewogen bij het bepalen van de toegestane vangsten.
- 30% van de Europese wateren wordt aangewezen als beschermd natuurgebied, waar niet meer mag worden gevestigd.
- Waar ecosystemen en visbestanden er slecht aan toe zijn, komt een moratorium op de visvangst om de natuur de kans te geven zich te herstellen. Voor de meest kwetsbare soorten als paling, kabeljauw en tonijn wordt op korte termijn een vangstverbod ingesteld.
- De EU bouwt de overcapaciteit van de vissersvloot af.
- De Partij voor de Dieren wil visserijsubsidies per direct afschaffen. De visserijcapaciteit voor overzeese EU-gebieden wordt niet vergroot.
- Het bedwelmen van vissen, direct nadat ze gevangen zijn en vóórdat ze geslacht worden, wordt de standaardpraktijk aan boord van alle vissersschepen. Er komt een verbod op vangst- en dodingsmethoden die gepaard gaan met langdurig lijden van vissen.
- Destructieve visserijtechnieken worden beëindigd. Monstertrawlers, drijvende visfabrieken, diepzeevisserij en boomkorren die met sleepnetten de zeebodem verwoesten behoren tot de verleden tijd.
- Pulskorvisserij, waarbij bodemvissen met stroomstoten de visnetten in worden ingejaagd, is een extra dieronvriendelijke techniek die vissen ernstig kan verwonden. Daarnaast wordt met de techniek nog steeds schade toegebracht aan de zeebodem. Daarom handhaaft de EU het verbod op pulskorvisserij.
- Er komt een strikte naleving van bestaande afspraken om schadelijke visserijpraktijken tegen te gaan. Het verbod op het dumpen van gevangen vis op zee om commercieel aantrekkelijker vissen te kunnen vangen (highgrading), wordt streng gecontroleerd, onder andere via camera's of toezicht aan boord op kosten van de sector.
- Vissersboten van reders die zich niet aan de regels houden gaan aan de ketting.
- De EU gaat bijvangsten fors verminderen met een verbod op niet-selectieve visserijmethoden. Bijvangsten worden geregistreerd en aangeland, waarna ze worden verrekend met de vangstquota, die daardoor naar beneden worden bijgesteld.
- Visserijmethoden waarbij bijvangst van zeevogels, zeezoogdieren en schildpadden plaatsvindt, worden verboden.
- De Partij voor de Dieren wil af van het gebruik van staandwant en drijfnetten. In deze staande of drijvende muren komen onder andere bruinvissen vast te zitten, die hierdoor stikken.

Geen viskwekerijen

Viskwekerijen vormen een nieuwe bio-industrie en lossen bovendien het probleem van de overbevissing niet op: veel gekweekte vissen worden gevoerd met wild gevangen vis. Ze zijn niet duurzaam en verre van diervriendelijk.

- Er komen geen nieuwe viskwekerijen, zolang het welzijn van de vissen niet kan worden gegarandeerd en de vissen worden gevoerd met wildvangst.
- Voor bestaande viskwekerijen komt er een toets op dierenwelzijn en duurzaamheid. Kwekerijen die niet aan de eisen van dierenwelzijn en duurzaamheid voldoen, krijgen geen nieuwe vergunning.
- Bedwelming van vissen vóór de slacht wordt de standaardprocedure in viskwekerijen.
- Er komen strikte regels voor antibioticagebruik. De preventieve toepassing van antibiotica stopt.

Welzijn van ongewervelde zeedieren

Kreeften, krabben en andere ongewervelde zeedieren worden in de Europese Unie door geen enkele wet beschermd. Dat terwijl er toenemend bewijs is dat ongewervelde zeedieren wel degelijk gevoel hebben en pijn kunnen ervaren.

- Het levend koken van kreeften, krabben en garnalen wordt verboden.
- Kreeften en krabben mogen niet langer levend verkocht worden.
- De Europese conventie voor bescherming van landbouwdieren wordt uitgebreid, zodat deze ook geldt voor ongewervelde dieren die pijn kunnen ervaren.

Internationaal

Duurzame landbouw voor een rechtvaardige wereld

De wijze waarop we in Europa consumeren en produceren heeft directe invloed op het leven van mensen en dieren in andere landen. In hun jacht naar goedkoop voedsel en biobrandstoffen maken Westerse landen zich steeds meer schuldig aan landroof. De Partij voor de Dieren wil een landbouwbeleid dat ontwikkelingslanden geen schade berokkent.

- Europese landbouw- en visserijsubsidies verdwijnen. Dat geeft boeren in ontwikkelingslanden weer kansen.
- Visserijakkoorden tussen de EU en derde landen zijn roofakkoorden en worden niet langer afgesloten.
- Europa helpt ontwikkelingslanden met het tegengaan van visstropen, maar niet langer in ruil voor toegang tot viswateren door de Europese vissersvloot.
- Er komen strenge afspraken om landroof tegen te gaan.
- Voor producten afkomstig van buiten de Europese Unie behoren dezelfde milieu- en dierenwelzijnseisen te gelden als voor de producten binnen de EU. Producenten uit ontwikkelingslanden krijgen hulp om aan Europese eisen te voldoen en om zelf hun grondstoffen te verwerken tot hoogwaardige producten.
- De massale import van (gentech)soja en (gentech)maïs voor veevoer stopt.
- Dierenwelzijn wordt binnen de Wereldhandelsorganisatie erkend als een criterium waardoor landen de import van (dieronvriendelijke) producten kunnen weren.

Duurzaamheid zorgt voor voedselzekerheid

Mensen in ontwikkelingslanden zijn voor hun voedsel direct afhankelijk van de kwaliteit van hun omgeving: een vruchtbare bodem, schoon water, biodiversiteit en de aanwezigheid van andere noodzakelijke hulpbronnen. De Europese Unie mag deze niet in gevaar brengen.

- Om de gevolgen van klimaatverandering te bestrijden en de verwoestijning te stoppen, maakt de EU zich sterk voor het herstel van ecosystemen en het beschermen van bestaande natuur.
- De EU stopt met het stimuleren en exporteren van systemen voor industriële landbouw zoals megastallen, kunstmest, landbouwgif en gentechgewassen. In plaats daarvan wordt geïnvesteerd in regionale, agro-ecologische landbouw en in regionale infrastructuur.
- Wetenschappelijke inzichten, nieuwe technieken en uitgangsmateriaal voor een duurzame landbouw (zoals zaden), zijn essentieel voor duurzame ontwikkeling. De EU zet zich er actief voor in dat octrooien en andere obstakels deze zaken niet onbereikbaar maken voor mensen in ontwikkelingslanden. Octrooien op leven worden niet verleend.

Voedsel

Stop voedselverspilling

Er wordt in de wereld meer dan genoeg verbouwd om de wereldbevolking te kunnen voeden, maar er wordt te veel verspild. De grootste voedselverspilling zit in het voeren van dieren met voedsel dat ook geschikt is voor mensen. Als we voedsel eerlijk willen delen, moeten we minder dierlijke, en meer plantaardige producten eten. In het belang van dieren, natuur en milieu – maar óók van onze eigen gezondheid.

- Granen en plantaardige oliën worden niet langer gebruikt als veevoer in de vee-industrie.
- De Partij voor de Dieren wil dat de EU de ontwikkeling van plantaardige vlees-, vis- en zuivelvervangers krachtig ondersteunt.
- We willen dat de kiloknaller met te goedkoop vlees verdwijnt uit de schappen en dat voor melk en eieren een eerlijke prijs wordt betaald.
- Volgens het beginsel 'de vervuiler betaalt' herziet de EU haar btw-richtlijn: het wordt mogelijk een laag tarief in te stellen voor duurzaam voedsel en een hoog tarief voor producten die gepaard gaan met milieuschade en dierenleed.
- Europa draagt niet bij aan reclamecampagnes voor vlees of zuivel.
- Het aanbod van de restaurants in de Europese instellingen is voortaan in beginsel plantaardig. Wie vlees of vis wil eten is daar vrij in, maar moet dat zelf aangeven. Op de menukaart is geen plaats meer voor foie gras of bedreigde diersoorten als de paling.
- Voedingsmiddelen krijgen een duidelijk etiket met informatie over dierenwelzijn, gezondheidsaspecten en de ecologische voetafdruk. Zo kunnen consumenten een meer verantwoorde keuze maken.
- Veel Europese regels over houdbaarheidsdata en uiterlijke kenmerken van voedsel werken voedselverspilling in de hand. Burgers krijgen goede voorlichting over het bewaren en de houdbaarheid van voedsel, waardoor er minder in de vuilnisbak belandt.
- Europa stimuleert de ontwikkeling van stadslandbouw en voedselbossen.
- Het gebruik van biobrandstof heeft grote negatieve invloed op klimaat en milieu. De EU stopt de verplichte bijmenging van biobrandstof en voorkomt dat voedselgewassen geproduceerd of geïmporteerd worden als (bio)brandstof.

Een gezonde markt voor gezond voedsel

De waarde van duurzaam, eerlijk voedsel behoort tot uitdrukking te komen in de prijs die we ervoor betalen. Nu wordt de echte prijs van voedsel verhuld door miljardensubsidies, waardoor consumenten het idee krijgen dat voedsel goedkoop is. De werkelijke kosten van de intensieve landbouw en de invloed op het milieu worden verborgen gehouden voor de burger. Er is een omslag nodig naar een duurzaam voedselsysteem waarin de boer een goede prijs krijgt voor een kwaliteitsproduct.

- Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid wordt grondig hervormd. Aan de miljardensubsidie die boeren nu krijgen, komt een einde. Het budget wordt ingezet om boeren te laten omschakelen naar ecologische landbouw en daarna afgeschaft. Biologische plantaardige producten krijgen ondersteuning, zodat boeren op termijn ook zonder subsidie een goede boterham kunnen verdienen.
- Europa heeft de afgelopen jaren miljoenen euro's extra belastinggeld uitgegeven om te veel geproduceerd varkensvlees op te slaan. Het produceren van overschotten van vlees, eieren en zuivel is ontoelaatbaar. Er komt een einde aan de opkoopregelingen en subsidieregelingen.
- Er gaat geen Europees geld meer naar onderzoek dat gericht is op verdere intensivering van de niet-duurzame fabriekslandbouw of de vee-industrie.
- Er gaan geen subsidies meer naar stierenvechten of andere tradities waarbij dieren gebruikt worden.
- Boeren en tuinders krijgen een eerlijke prijs voor hun product. De inkoopmacht van supermarkten en grote producenten wordt ingeperkt.
- De Partij voor de Dieren wil dat Europa de strijd aanbindt met grensoverschrijdende frauduleuze praktijken in de voedselketen. Voedselhandelaren die verdacht worden van fraude mogen in geen enkel EU-land meer activiteiten uitvoeren die verband houden met de voedselketen.

Weg met landbouwgif

Groenten, granen, peulvruchten en fruit vormen de basis van goede voeding. Ook hier is een omslag naar veilige en duurzame productiewijzen noodzakelijk. De teelt van plantaardig voedsel moet niet langer afhankelijkheid zijn van kunstmest.

We willen af van landbouwgiften: deze doden insecten en andere dieren die van vitaal belang zijn voor de vruchtbaarheid van de grond. Zo leidt gifgebruik tot een daling van het aantal weidevogels. Daarnaast vormt het gebruik van gifstoffen een bedreiging voor ons drinkwater en voor oppervlaktewateren; en daarmee voor de gezondheid van mens en dier.

- Het gebruik van kunstmest en landbouwgiften wordt drastisch verminderd. Giften als glyfosaat en neonicotinoïden (die bijensterfte veroorzaken) worden helemaal verboden. Europa geeft geen toestemming meer voor de automatische verlenging van het gebruik van landbouwgif.
- De EU ondersteunt de ontwikkeling van veilige, alternatieve gewasbeschermingsmethoden.
- Langs akkers komen akkerranden die de biodiversiteit bevorderen.
- Zolang de landbouw nog niet gifvrij is, komt er een strikte bescherming voor omwonenden van akker- en tuinbouwbedrijven tegen blootstelling aan chemische bestrijdingsmiddelen. Er komen spuitvrije zones tussen akkers die met gif worden bespoten en woningen, scholen en recreatieterrainen. Ook in de buurt van openbare wegen en paden waar mensen wandelen en fietsen mag niet worden gespoten.
- Lidstaten zijn vrij om zelf giftige stoffen te verbieden wanneer Brussel dat nalaat.
- Planten- en dierenrassen en variëteiten kunnen geen eigendom van bedrijven zijn. Onze voedselvoorziening mag niet in handen komen van monopolisten. Octrooien op vormen van leven worden verboden.
- Het kwekersrecht (het recht van boeren en veredelaars om zelf te kweken met zaden van hun eigen planten) is belangrijk voor de diversiteit van voedselgewassen en wordt versterkt. Boeren en veredelaars moeten vrij gebruik kunnen maken van de aanwezige agro-biodiversiteit, zonder dat octrooien dat onmogelijk maken.
- Registratieregels mogen de vrije handel in zaden niet belemmeren. De belangen van kleine boeren en tuinders, voedselzekerheid en diversiteit van gewassen horen voorop te staan. De ontwikkeling van biologische weerbare rassen en gewassen wordt ondersteund door de EU.

Gentechvrij Europa

De Partij voor de Dieren maakt zich sterk voor een gentechvrij Europa. Gewassen die met gentech resistent zijn gemaakt tegen landbouwgiften, zoals gentechsoja en -maïs, hebben het gebruik van giftige bestrijdingsmiddelen flink aangejaagd. Genetische manipulatie vormt bovendien een bedreiging voor de gangbare en biologische teelt, omdat de genetisch veranderde gewassen zich kunnen vermengen met de natuurlijke variant. Daarmee wordt een vrije keuze voor gentechvrij op den duur onmogelijk.

- Europa teelt geen genetisch gemanipuleerde gewassen (inclusief crispr-cas en cisgenese) en importeert deze ook niet. Lidstaten mogen niet door Europa gedwongen worden de teelt van gewassen op hun grondgebied toe te staan.
- Er komt verplichte etikettering voor vlees, zuivel en eieren afkomstig van dieren die zijn gevoed met genetisch gemanipuleerde gewassen.
- Nieuwe veredelings technieken worden grondig beoordeeld op hun impact op mensen, dieren, milieu, natuur, voedselveiligheid en voedselzekerheid.
- Regio's en landen die zichzelf gentechvrij verklaren, krijgen daarbij steun en hulp.

Hormoonverstoorders gaan in de ban

Hormoonverstorende stoffen (EDC's) zijn chemische stoffen die de hormoonbalans van mens en dier verstoren.

Ze beïnvloeden de vruchtbaarheid, hebben effect op de ontwikkeling van (ongeboren) kinderen en kunnen ziekten veroorzaken, waaronder kanker. Doordat hormoonverstoorders in heel veel producten voorkomen – van kassabonnetjes tot voedselverpakkingen – is het zo goed als onmogelijk om je ertegen te beschermen.

De Partij voor de Dieren wil het gebruik van hormoonverstoorders zoveel mogelijk terugdringen en uiteindelijk helemaal verbieden.

- Chemische bestrijdingsmiddelen met een hormoonverstorende werking worden van de markt gehaald en mogen niet meer worden gebruikt, ook niet als uitzondering.
- De EU haalt zo snel mogelijk alle onveilige hormoonverstorende stoffen van de markt. Er komen strenge controles op het gebruik van hormoonverstorende stoffen en op geïmporteerde producten die deze stoffen (kunnen) bevatten.
- Zolang de hormoonverstorende stoffen nog niet zijn uitgefaseerd, worden fabrikanten en producenten verplicht om op het etiket duidelijk aan te geven welke hormoonverstorende stoffen in het product zijn verwerkt.

Onafhankelijke toetsing van stoffen

De Europese voedsel en warenautoriteit (EFSA) speelt een beslissende rol in de toelatingsprocedure van bestrijdingsmiddelen, hormoonverstorende stoffen en genetisch gemanipuleerde gewassen.

- De EFSA wordt zo hervormd, dat dit agentschap transparant en volkomen onafhankelijk van politiek en bedrijfsleven functioneert. Adviezen en de onderliggende stukken van EFSA worden openbaar.
- Bestrijdingsmiddelen, hormoonverstorende stoffen en genetisch gemanipuleerde gewassen worden niet langer getoetst door de producenten, maar door onafhankelijke wetenschappers en laboratoria. De producent die de goedkeuring aanvraagt betaalt deze onafhankelijke keuring.
- Dierproeven zijn niet toegestaan bij het toetsen van nieuw toe te laten stoffen en producten.

2. Dierenrechten

Dieren zijn levende wezens, geen hebbeding, speelgoed of accessoire en geen product of middel tot menselijk vermaak. Dieren verdienen een goede bescherming. Die begint bij het erkennen van hun rechten en het respecteren van hun eigen aard en behoeften. Dat stelt grenzen aan de doelen waarvoor dieren mogen worden gebruikt.

De Europese Unie erkent dieren sinds 1992 als wezens met gevoel en bewustzijn. Maar tegelijk plaatst Europa religieuze en culturele gebruiken - zoals stierenvechten - boven de belangen van dieren. Ook wegen in de EU de belangen van de markt zwaarder dan die van dieren. Productieverhoging is nog steeds het belangrijkste doel van het Europese landbouwbeleid. In de praktijk van alledag hebben dieren in Europa vooral de status van producten of handelswaar.

Het dierenleed in de EU is massaal en ernstig. Naast de miljarden dieren die jaarlijks sterven in de vee-industrie, is het in Europa nog steeds toegestaan om dieren te fokken en te doden voor bont, een overbodig en wreed mode-product. Tientallen miljoenen nertsen, vossen, chinchilla's en konijnen zijn daar per jaar het slachtoffer van. In Spanje en Frankrijk worden, met subsidie van de EU, stieren gemarteld ter vermaak. Overal in Europa, ook in ons land, kwijnen dolfijnen en andere zeezoogdieren weg in dolfinaria. En meer dan twaalf miljoen dieren worden jaarlijks in Europa gebruikt als proefdier.

De Partij voor de Dieren wil af van het automatisme dat dieren voor elk doel mogen worden ingezet. Europa moet veel terughoudender worden in het gebruik van dieren. Vermaak, sport, reclaimedoeleinden en mode zijn geen goede redenen om dieren te gebruiken, te verwonden of te doden. In Nederland en Europa is de Partij voor de Dieren de aanjager en pleitbezorger van betere bescherming van dieren. Voor die bescherming behoort Europa zich ook buiten haar grenzen veel sterker te maken. Binnen internationale verbanden – denk bijvoorbeeld aan de Verenigde Naties – willen we dat de EU zich een krachtig pleitbezorger toont van dierenwelzijn.

Fors minder dierproeven

Veel van de huidige experimenten waarin dieren als meetinstrument worden gebruikt, zijn overbodig of onzinnig. Dat vinden ook steeds meer wetenschappers. Dieren lijken in sommige opzichten op mensen, maar door de grote verschillen in biologie kunnen de resultaten uit dierexperimenten lang niet altijd goed vertaald worden naar de mens. Tegelijkertijd hebben er de afgelopen jaren veelbelovende ontwikkelingen plaatsgevonden, waarbij technieken uit de ICT worden gecombineerd met celkweek en weefselkweek. Proefdiervrije technieken leveren zo steeds sneller en steeds betrouwbaarder betere kennis op over de gezondheid van mens en dier. Toch geldt de dierproef nog steeds als gouden standaard, en wordt die in veel gevallen nog verplicht gesteld. Zelfs als dat niet nodig is. De Partij voor de Dieren wil dat de EU proefdiervrije onderzoeks- en testmethoden sterk stimuleert en het gebruik van proefdieren tegelijk afremt, door strengere criteria en een strengere toetsing. Zo kunnen we dierproeven terugdringen en uiteindelijk helemaal afschaffen.

- De Partij voor de Dieren wil een forse verhoging van de drempel voor het uitvoeren van dierproeven. Een uitgebreide literatuurstudie voorafgaand aan de proef wordt een standaard eis. Aanvragen voor experimenten die geen zwaarwegend belang dienen, zoals gezondheidsclaims op voedingsmiddelen, krijgen geen goedkeuring.
- Voor de controle van vaccins worden proefdiervrije testen gebruikt. Waar deze testen nog ontbreken worden deze proefdiervrije testmethoden ontwikkeld.
- Genetische manipulatie van dieren wordt verboden. Dat geldt ook voor de zogeheten crispr-cas techniek.
- Europa investeert flink in proefdiervrije onderzoeks- en testmethoden.
- We willen een grote versnelling in de validatie van proefdiervrije onderzoeks- en testmethoden, zodat ze overal in Europa kunnen worden toegepast.
- Er komt verplichte data-uitwisseling om herhaling van dierproeven te vermijden. Bedrijven, ziekenhuizen, universiteiten en andere kennisinstellingen worden verplicht om alle gegevens over proefdiergebruik met elkaar te delen. Als bedrijven dat niet willen, vanwege bedrijfsgevoelige informatie, moeten ze die onderzoeken of tests verrichten zonder gebruik te maken van dieren.

- Europa zet zich in voor strikte naleving van het handelsverbod op cosmetische producten die op dieren zijn getest. Daarnaast zet de EU zich in voor een wereldwijd verbod.
- Het gebruik van primaten in dierexperimenten wordt zo snel mogelijk uitgefaseerd in de EU.
- Er komt een einde aan het fokken en doden van overtollige proefdieren.

Bont verbieden

Na lange wereldwijde campagnes van dierenbeschermingsorganisaties heeft de EU de handel in bepaalde bontsoorten aan banden gelegd: er geldt inmiddels een verbod op de import van honden-, katten- en zeehondenbont. Maar in Europa zélf worden nog volop dieren gefokt en gedood voor hun pels. De Partij voor de Dieren wil dat alle bontproductie stopt.

- Het fokken en doden van dieren voor hun pels wordt verboden. Europese bontfokkerijen gaan dicht.
- Europa sluit de grenzen voor bont van buiten de EU.
- Van veel kleding is het nog steeds niet duidelijk of deze wel of geen bont bevat. Zolang een verbod op de verkoop van bont nog niet van kracht is, wordt voor alle producten waarin bont is verwerkt een label verplicht met informatie over de herkomst van het bont en het dierenleed achter het product.
- Lobbyisten van de bontindustrie mogen niet langer bontexposities houden in het Europees Parlement.

Cultuur is geen excuus voor dierenleed

Het leven en welzijn van dieren is belangrijker dan entertainment, tradities of gebruiken waar dieren slachtoffer van worden. Tradities en religieuze voorschriften houden op waar dierenleed begint. We willen dat dieren in de EU niet langer lijden onder tradities, rituelen of entertainment.

- In Europese verdragen zijn de belangen van dieren niet langer ondergeschikt aan cultuur en religie.
- Stierenvechten wordt verboden. Zolang dit verbod nog niet van kracht is, gaan er geen Europese subsidies meer naar deze wrede industrie.
- Er komt een Europees verbod op het gebruik van dieren in circussen en dolfinaria.

Dierentuinen worden opvangcentra

Het tentoonstellen van dieren is een achterhaald gebruik. Dieren kunnen in een dierentuin bovendien hun natuurlijke gedrag slechts in beperkte mate vertonen. Vaak leidt dat tot apathisch en abnormaal gedrag en bovendien worden gezonde dieren, die een dierentuin niet kan gebruiken of te duur vindt, afgemaakt. De Partij voor de Dieren vindt dat onaanvaardbaar en wil de functie van dierentuinen wijzigen. In plaats van vermaak van de bezoekers staan de belangen van dieren centraal.

- Het aantal dierentuinen in Europa wordt verminderd. Dierentuinen die niet voldoen aan de afgesproken Europese regels gaan dicht. Dierentuinen gaan zich in plaats daarvan richten op de opvang van dieren die zich niet in hun oorspronkelijke leefgebied kunnen handhaven of daar niet teruggezet kunnen worden.
- Voor de huisvesting van dieren in dierentuinen worden de natuurlijke leefomstandigheden zo dicht mogelijk benaderd. Er wordt niet langer gefokt met dieren in dierentuinen.
- Dolfinaria gaan dicht. Alleen de opvang en terugplaatsing van hulpbehoevende zeezoogdieren kan nog doel zijn van het houden van deze dieren in gevangenschap.
- Er wordt opgetreden tegen dierentuinen die dieren verminken waardoor dieren hun natuurlijk gedrag niet meer kunnen vertonen, zoals het knippen van vleugels bij vogels, het trekken van tanden of het ontklauwen van roofdieren.

Geen sport ten koste van dieren

De Partij voor de Dieren vindt dat sport of hobby niet ten koste mag gaan van de gezondheid en het welzijn van dieren.

- Europa verbiedt wedstrijden waarbij hazen door windhonden worden bejaagd en verscheurd (coursing).
- Er komt een einde aan het gokken op wedstrijden met dieren, zoals hondenrennen en paardenrennen.
- Wedstrijdvluchten met duiven worden niet langer toegestaan.

- Het gebruik van schadelijke trainingmethoden en -middelen wordt verboden, zoals in de paardensport.
- Paardenmarkten, waarbij paarden vaak urenlang stilstaan en worden blootgesteld aan feestende mensen en harde geluiden, worden verboden. Er komt een einde aan het couperen van paarden.
- De Partij voor de Dieren wil een verbod op jachtreizen waarbij bedreigde of beschermde diersoorten kunnen worden gedood. Niet alleen het organiseren of aanbieden van deze reizen moet worden verboden, ook deelname hieraan.

Welzijn van huisdieren voorop

Op dit moment worden in Europa nauwelijks eisen gesteld aan het houden van dieren. Dieren die volkomen ongeschikt zijn als huisdier, zoals kangoeroes of wasberen, mogen straffeloos worden gehouden en verhandeld. De Partij voor de Dieren wil daarvan af. We zetten ons in voor een goede bescherming van huisdieren in Europa.

- Er komt een korte Europese positieflijst, waarop dieren staan die geschikt zijn om als huisdier te houden. Dieren die niet op die lijst staan mogen niet meer worden gehouden of verhandeld.
- Wij willen een einde aan de barbaarse behandeling van zwerfhonden en -katten in Europa. Er komt een plan van aanpak om de zwerfdierenproblematiek op een goede en diervriendelijke wijze te verminderen. De EU ondersteunt projecten om zwerfdieren te vangen, te steriliseren of te castreren en terug te plaatsen.
- Het op grote schaal fokken van zoveel mogelijk huisdieren om die via internet en dierenwinkels te verkopen (broedfokkerij) wordt verboden. Puppyfabrieken en de malafide handel in (huis)dieren worden keihard aangepakt. Er komt een Europese chipplicht voor honden en katten en een verplicht Europees registratiesysteem voor alle huisdieren. Zo bestrijden we malafide dierenfokkers en zorgen we er tegelijk voor dat vermiste dieren kunnen worden teruggevonden.
- De Partij voor de Dieren wil minimumeisen voor de huisvesting en verzorging van huisdieren. Solitaire huisvesting van sociale dieren wordt verboden evenals de verkoop van kommen en te kleine hokken en kooien.
- Europa bestrijdt het fokken van huisdieren met extreme uiterlijke kenmerken en andere erfelijke aandoeningen. Er komt een einde aan het fokken van 'designer cats' en doorgefokte honden. Inteelt wordt verboden in de dierenfokkerij.
- Het aantal verkoopkanalen van dieren wordt beperkt om impulsaankopen te voorkomen. Er komt een verbod op de verkoop van dieren via internet (Facebook), in tuincentra, op markten en braderieën.
- Europa verbiedt het couperen van oren en staarten.

Internationaal

Dierenwelzijn bepleiten

Wereldwijd is het dierenleed enorm. Buiten Europa worden jaarlijks meer dan zestig miljard dieren gehouden en geslacht – de overgrote meerderheid van hen leeft in bedroevende omstandigheden. Het aantal dieren in de proefdier- en bontindustrie loopt in de tientallen miljoenen. Talloze dieren zijn slachtoffer van de jacht, stroperij of van wreed vermaak – dat laatste vaak in de toeristensector. De EU kan daar in internationale forums en contacten wat aan doen door als pleitbezorger van dierenwelzijn op te treden.

- De EU treedt actief op om bij de Verenigde Naties een Universele Verklaring voor Dierenwelzijn aangenomen te krijgen.
- De Partij voor de Dieren wil dat de EU en haar lidstaten hun diplomatieke kanalen inzetten om ernstige vormen van dierenleed tegen te gaan – zoals bij de galberen en het 'hondenfestival Yulin' in China en de walvisjacht en dolfinjenslacht door Japan.
- Dierenwelzijn krijgt een volwaardige plek binnen Europese hulp-, ontwikkelings- en duurzaamheidsprogramma's.
- In afspraken of verdragen met landen buiten de EU gaat dierenwelzijn een van de expliciete criteria zijn.
- De EU sluit geen nieuwe verdragen of akkoorden met landen die nog steeds op walvissen en/of andere zeezoogdieren jagen, of die jacht nu openlijk met commerciële doeleinden plaatsvindt, of onder het mom van 'wetenschappelijk onderzoek'.

3. Milieu, klimaat en energie

Onze planeet voorziet ons van schone lucht, water, planten en grondstoffen. Als we hiermee zuinig omgaan, is een duurzame toekomst voor volgende generaties mensen en dieren verzekerd. Alleen door het voeren van een krachtig milieubeleid en het aanpassen van ons consumptiegedrag, kunnen we binnen de draagkracht van de Aarde blijven.

Om de Aarde leefbaar te houden moeten de veranderingen van het klimaat en de vervuiling van het milieu zo snel mogelijk stoppen. Daarvoor is het noodzakelijk de uitstoot van broeikasgassen vergaand terug te dringen, natuurlijke hulpbronnen te beschermen en zuinig te zijn met kostbare delfstoffen. Als op dit moment elke wereldburger zou consumeren als de gemiddelde Europeaan, zouden we bijna drie wereldbollen nodig hebben.

De westerse overconsumptie overstijgt niet alleen de draagkracht van de Aarde, maar ondermijnt ook de positie van mensen en dieren in arme gebieden in de wereld. Zij worden het eerst en het hardst geraakt door uitputting van natuurlijke hulpbronnen, door landroof, droogte en overstromingen. Europese bedrijven schenden met regelmaat mensenrechten en maken zich schuldig aan grove milieuvervuiling, vaak in ontwikkelingslanden.

De Partij voor de Dieren wil een krachtig Europees klimaat- en milieubeleid. Samen kunnen EU-lidstaten ambitieuze doelen stellen om broeikasgassen te verminderen, energie schoon en hernieuwbaar te maken en lucht- en waterkwaliteit te verbeteren.

Broeikasgassen verminderen

Als een van de rijkste continenten én een van de hoofdveroorzakers van klimaatverandering, draagt Europa een extra grote verantwoordelijkheid om het voortouw te nemen in het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen. Voor bedrijven is het nu nog vaak goedkoper om door te gaan met vervuilen dan om milieumaatregelen te nemen. De Partij voor de Dieren wil dat de EU de uitstoot van broeikasgassen aan banden legt en toewerkt naar een werkelijk CO₂-neutrale economie.

- De EU neemt een voortrekkersrol in het maken van mondiale, bindende afspraken over het reduceren van de uitstoot van broeikasgassen en over maatregelen om opwarming van de Aarde te stoppen.
- Wij willen dat in 2030 de Europese uitstoot van broeikasgassen met 65% is verminderd (ten opzichte van 1990). Uiterlijk in 2040 is de Europese Unie uitstootvrij.
- Voor het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen wordt gebruik gemaakt van duurzame en milieuvriendelijke oplossingen. Ondergrondse CO₂-opslag, mestvergisting, biomassa en kernenergie horen daar niet bij.
- Europa stapt af van het idee dat bedrijven 'rechten' hebben en kunnen verhandelen om het klimaat te schaden. Het EU Emission Trading System (ETS) wordt afgeschaft. Zolang het ETS nog bestaat gaat het plafond jaarlijks naar beneden.
- Europa bouwt de winning van steen- en bruinkool af. Er komt een plan om kolencentrales gefaseerd af te bouwen. Er wordt niet naar schalie- en steenkoolgas geboord.
- Zeer vervuilende fossiele brandstoffen zoals teerzandolie en schaliegas komen Europa niet meer in.
- Fossiele bedrijven als Shell en BP worden verplicht te rapporteren over de klimaat- en milieu-impact van hun brandstoffen en al hun activiteiten.
- Om klimaatverandering tegen te gaan, is het belangrijk om niet alleen naar de energiesector te kijken, maar ook naar ons voedsel: met name door vlees en zuivel te vervangen door plantaardige alternatieven valt grote klimaatwinst te behalen.

Energie besparen en verduurzamen

Het huidige energiebeleid van de EU is onvoldoende om de opwarming van de Aarde te beperken tot maximaal 1,5 graden, zoals vastgelegd in het Klimaatakkoord van Parijs. Europa is verslaafd aan fossiele brandstoffen. Energiebesparing is de eerste en goedkoopste stap naar een duurzaam energiebeleid. Energie die niet wordt verbruikt hoeft ook niet (fossiel of duurzaam) te worden geproduceerd. Een gezonde toekomst ligt daarnaast in duurzame, decentrale energievoorziening. Deze

is niet alleen noodzakelijk voor het milieu en de natuur, maar maakt ons ook minder afhankelijk van olie- en gasproducerende landen. Lokaal en kleinschalig energie opwekken biedt tevens goede kansen voor groene werkgelegenheid.

- Europa gaat 50% energie besparen in 2030 door middel van bindende nationale energiebesparingsdoelen.
- Het aandeel duurzaam geproduceerde energie bedraagt minstens 60% in 2030. In de EU wordt in 2040 alle energie duurzaam opgewekt.
- Energiezuinig bouwen wordt de norm. Door huizen en gebouwen te isoleren, het energieverbruik sterk te reduceren en energie lokaal en duurzaam op te wekken, wordt de bebouwde omgeving netto energieproducent.
- De EU stelt strikte normen vast voor energiegebruik van apparaten, vervoersmiddelen en data-centra. Extreem verspillende apparaten zoals terrasverwarmers komen niet meer op de markt.
- Aan subsidies of korting op energiebelastingen voor grootverbruikers komt een einde. Lidstaten houden de vrijheid om niet-duurzame energie extra te belasten.
- Alle investeringen in energieonderzoek door de Europese Unie richten zich voortaan op duurzame energieproductie en energiebesparing.
- Biobrandstoffen, biomassabijstook en mestvergisting zijn geen duurzame vormen van energie, maar uitwassen van een ontspoord landbouwsysteem. Er gaan geen subsidies meer naartoe. Aan verplichte bijmenging komt per direct een einde. De import van hout en palmolie voor energieproductie stopt.
- Kerncentrales gaan dicht. We verzetten ons tegen ondergrondse opslag van kernafval.
- Ook vloeibaar gas afkomstig uit schaliegas (LNG) is niet langer welkom in Europa.
- Duurzame energie krijgt voorrang op het energienetwerk. Europa zorgt voor 'slimme energienetten' (smart grids), die gevoed worden door groene, kleinschalig en decentraal opgewekte energie. De privacy van de gebruikers en leveranciers mag daarbij niet in de knel komen.

Zuinig met grondstoffen

Grondstoffen zijn beperkt. We moeten er zuinig mee omgaan en inzetten op hergebruik en terugwinning.

- Europa verkleint haar ecologische voetafdruk en zet in op een circulaire economie, gericht op de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen.
- Er komen in Europees verband strenge eisen voor het ontwerp van producten, zodat deze lang mee gaan, te repareren zijn en de materialen eenvoudig hergebruikt kunnen worden.
- Apparaten worden minimaal 10 jaar ondersteund met software-updates, zodat ze langer bruikbaar zijn en cyberveilig blijven.
- Grote bedrijven krijgen de verplichting om een grondstoffenboekhouding bij te houden en maken hun uitstoot van broeikasgassen inzichtelijk.
- Leaseconstructies, waarbij bedrijven eigenaar blijven van het product en de klant alleen een dienst afneemt, worden aangemoedigd. Zo kan de producent meer grondstoffen recycleren en wordt het denken in kringlopen bevorderd.
- Er komt een Europees actieplan om plastic zwerfafval op land en in zeeën en oceanen (plastic soep) te voorkomen en te bestrijden.
- Verpakkingen worden herbruikbaar en biologisch afbreekbaar. In alle lidstaten komt een statiegeldsysteem voor blikjes, plastic flesjes en andere drankverpakkingen.
- Bedrijven worden verplicht om meer gerecyclede plastics te gebruiken in plaats van nieuw geproduceerde plastics. Het gebruik van combinaties van verschillende soorten plastic in één verpakking, waardoor deze niet te recycleren is, wordt teruggebracht en uiteindelijk verboden.
- In de Kaderrichtlijn Water worden doelstellingen over zwerfafval en regelgeving voor kleding- en wasmachinefabrikanten opgenomen om het vrijkomen van synthetische vezels in het water tegen te gaan. Microplastics in cosmetica worden uitgebannen.
- Er komt een einde aan het vernietigen van (geretourneerde) producten als kleding.

Schone lucht en schoon water

Jaarlijks overlijden 12.000 mensen in Nederland en 400.000 mensen in Europa door luchtvervuiling. De vee-industrie, de zware industrie, de luchtvaart en het verkeer zijn de grootste vervuilers. Het

oppervlaktewater is vervuild met landbouwgif, meststoffen en - steeds vaker - met resten van medicijnen. De Partij voor de Dieren vindt dat iedereen recht heeft op schone lucht en schoon water.

- Europa neemt de richtlijnen over van de Wereldgezondheidsorganisatie voor fijnstof, ozon, stikstofdioxide en zwaveldioxide als harde grenswaarden. Er komt ook een strenge Europese norm voor roet.
- De normen voor luchtkwaliteit in openbare gebouwen, met name scholen, worden gecontroleerd en gehandhaafd.
- Europa verzet zich tegen pogingen van lidstaten om de EU-norm voor luchtkwaliteit af te zwakken. Ze komt met strengere aanbevelingen en sancties voor lidstaten die zich niet aan de regels houden.
- Europa neemt bronmaatregelen om de oppervlaktewatervervuiling door medicijnresten terug te brengen.
- De Partij voor de Dieren wil af van kunstgrasvelden in Europa. Zo voorkomen we vervuiling van water en bodem door zware metalen uit de rubberkorrels op de kunstgrasvelden.

Slimmer vervoer

Het verkeer is verantwoordelijk voor een kwart van de uitstoot van broeikasgassen in Europa. De Partij voor de Dieren pleit voor het terugdringen van transport over de weg en het stimuleren van milieuvriendelijker vervoer.

- Er komt een Europees masterplan om het openbaar vervoer sterk te verbeteren, met betere treinverbinding tussen belangrijke steden. Ambtenaren, politici en vertegenwoordigers van de EU in functie reizen binnen Europa met de trein als de reisafstand minder is dan 750 kilometer.
- Vervoermiddelen worden veel schoner en zuiniger; Europa wordt koploper in milieunormen voor voer- en vaartuigen.
- De in de luchtvaart en zeevaart geldende vrijstelling voor btw en accijns wordt opgeheven. 'De vervuiler betaalt' wordt ook de regel in de luchtvaart en de zeevaart. Vluchten naar en vanuit Europa worden CO₂-belastingplichtig.
- De EU bevordert efficiënt en milieuvriendelijk goederentransport per trein en over water.

Internationaal

Hulpbronnen eerlijk delen

Om conflicten te voorkomen is duurzaam beheer van de Aarde essentieel, net als het zorgen voor een rechtvaardige verdeling van voedsel en hulpbronnen. De winning van materialen die EU-landen importeren, zorgt vaak voor grote schade aan mensen, dieren en milieu. Dat moet anders.

- Er komen harde duurzaamheidseisen voor de import en winning van al onze grondstoffen. Grondstoffen uit conflictgebieden, waar de delving van de stoffen gepaard gaat met oorlog of onderdrukking, zoals kinderarbeid, worden geweerd.
- Ook voor mijnbouwbedrijven komen er strengere regels. Hierin worden de rechten van de lokale bevolking beschermd en milieu- en natuurvoorwaarden voor de winning van grondstoffen geborgd.
- Grote bedrijven geven verplicht inzicht in de herkomst van de materialen die zij gebruiken en de omstandigheden in de productieketen. Ze publiceren jaarlijks een winst- en verliesrekening voor mensen, dieren, natuur, milieu en klimaat.
- De EU stopt met het exporteren van afvalproducten en giftige stoffen naar ontwikkelingslanden om deze daar goedkoop te laten verwerken.

Internationaal milieubeleid

De huidige internationale verdragen op het gebied van biodiversiteit en klimaat worden niet of nauwelijks nageleefd. De tijd van vrijblijvendheid is voorbij, als het aan de Partij voor de Dieren ligt. De gezamenlijke verantwoordelijkheid die landen dragen voor het leefbaar houden van de Aarde dient te worden vertaald naar harde, afdwingbare afspraken. De EU neemt daarin het voortouw, geeft het goede voorbeeld en remt lidstaten niet af in hun eigen ambities.

- De Europese Unie treedt op om conflicten, mensenrechtenschendingen en milieuvernieting wereldwijd tegen te gaan.

- In VN-verband zet de EU alles op alles om te komen tot een verrijkende agenda voor duurzame ontwikkeling - met ambitieuze, wereldwijd geldende duurzaamheidsdoelen gebaseerd op mensenrechten, de draagkracht van de Aarde en respect voor dieren en natuur.
- De Europese Unie gaat vooroplopen met ambitieuze afspraken in internationale milieuverdragen.
- Om resultaat te boeken bij internationale conferenties vormt de Europese Unie coalities met andere landen voor het stellen van ambitieuze internationale milieudoelen.
- Internationale verdragen en afspraken over milieu, klimaat, biodiversiteit, mensenrechten en maatschappelijk ondernemen worden zo snel mogelijk omgezet in bindende regels.
- De Partij voor de Dieren pleit ervoor dat Europese lidstaten investeren in klimaatmaatregelen in ontwikkelingslanden, bovenop de budgetten voor ontwikkelingssamenwerking.
- De EU maakt zich sterk voor de oprichting van een Internationaal Milieugerechtshof dat milieuconflicten kan beslechten.
- Het toebrengen van ernstige schade aan grote natuurgebieden of landstreken of het vernietigen daarvan (ecocide) moet strafbaar worden. De EU gaat ervoor pleiten dat het Internationaal Strafhof ecocide kan bestraffen.

4. Economie

Je geld of je leven?

Economie moet gaan om wat we ons kunnen veroorloven. Financieel, maar ook ecologisch en sociaal. De grenzen van de Aarde kunnen en mogen we niet overschrijden. En iedereen heeft recht op zijn of haar eerlijk deel – juist ook kwetsbare groepen: hulpbehoevenden, mensen in arme landen en de dieren die met ons de Aarde bevolken. De voortdurende economische groei is een illusie in een wereld met eindige reserves en een beperkte draagkracht van ecosystemen. Toch vaart Europa blind op economische groei. In Europa worden burgers vooral als consument gezien, dieren zijn vooral productiemiddel of consumptieartikel.

Welvaart anders meten

In 2018 groeide de economie in de EU met zo'n twee procent. Ook in de jaren daarvoor was er sprake van (macro)economische groei. Maar een groeiende economie betekent niet per definitie dat het goed gaat met de samenleving of dat burgers gelukkig zijn. Niet meer welvaart, maar meer welzijn moet het kompas zijn van de Europese samenwerking. Een prettige leefomgeving, schone lucht en een gezonde natuur tellen bij de berekening van de Europese bruto binnenlandse producten niet mee als een positieve bijdrage aan onze welvaart. Activiteiten die het milieu, de volksgezondheid of het dierenwelzijn schaden, zoals de vee-industrie, kolencentrales en gaswinning, echter wel. Dat is niet logisch. De Partij voor de Dieren wil betere instrumenten om de koers van de economie te bepalen.

- Voor het bepalen en sturen van het Europees beleid gaat de EU indicatoren gebruiken die richting geven aan een duurzame en solidaire economie. Daarin staan biodiversiteit, dierenwelzijn, bestaanszekerheid en een schone en veilige leefomgeving centraal.

Begroten binnen de draagkracht van de Aarde

De Europese Unie zet in toenemende mate druk op haar lidstaten om de nationale financiële begrotingstekorten terug te dringen tot minder dan 3%. Maar daarbij vergeet ze de ecologische tekorten die we veroorzaken met onze manier van leven. We gebruiken elk jaar veel meer grondstoffen dan de Aarde kan bieden. In 2018 hadden we wereldwijd alle hernieuwbare grondstoffen voor dat jaar al op 1 augustus opgebruikt. Deze Earth Overshoot Day valt elk jaar eerder. Het ecologische tekort is daardoor al opgelopen tot meer dan 40%.

We hebben de grondstoffen hard nodig, ook voor toekomstige generaties. Zorg voor dieren, natuur en milieu is niet een luxe waar nu even geen geld voor is, maar essentieel voor een duurzame economie, zonder blinde focus op groei.

- De EU richt zich niet langer primair op het terugdringen van de begrotingstekorten van de lidstaten, maar gaat zich vooral inspannen om het Europese ecologisch tekort terug te dringen.
- Investerings in een milieuvriendelijke energievoorziening, in het vergroten en beschermen van de biodiversiteit, in het vergroenen en verduurzamen van onze productieketens versterken de reële economie op de lange termijn. Deze mogen dus niet gehinderd worden door de 3%-regeling van het huidige Stabiliteits- en Groeipact.

De vervuiler betaalt

De Partij voor de Dieren pleit voor een sterke vergroening van het belastingstelsel. In plaats van arbeid, willen wij milieuvervuilende producten en activiteiten belasten. Zo geeft het belastingstelsel de gewenste prikkels voor verduurzaming en stimuleren we werkgelegenheid. De EU gaat wat ons betreft geen belastingen heffen, maar kan de katalysator zijn van groene belastingafspraken tussen lidstaten. Dit moedigt groene innovatie aan. 'De vervuiler betaalt' wordt het leidend principe in Europa. Dat betekent dat er een einde komt aan belastingkortingen voor multinationals en (groot) verbruikers van fossiele energie. Zo voorkom je dat lidstaten concurreren met belastingvoordelen om multinationals binnen te halen.

- Om te beginnen kunnen we in Europa jaarlijks miljarden besparen door milieuschadelijke subsidies af te schaffen. Er komt een einde aan de belastingkortingen voor producenten en (groot) verbruikers van fossiele energie.
- De EU herzielt haar btw-richtlijn, zodat lidstaten de gelegenheid krijgen een laag tarief in te

stellen voor duurzame producten en een hoog tarief voor producten die schadelijk zijn voor mensen, dieren en milieu.

- De Partij voor de Dieren pleit voor het belasten van schaarse grondstoffen en producten die grote milieueffecten met zich meebrengen, zoals hout, kolen en fosfaat.
- Europa richt zich niet langer op zo hoog mogelijke productie en zoveel mogelijk export. In plaats daarvan wordt de aandacht verlegd naar duurzame regionale productie voor de eigen markt.

Oog voor alternatieven

Voor het eerst in de geschiedenis verlaat een lidstaat de Europese Unie. De Brexit leidt zowel in de Europese Unie als in het Verenigd Koninkrijk tot onzekerheid. Niettemin hebben landen het democratische recht om uit de EU te stappen. We willen daarom dat de EU zich beter voorbereidt op de mogelijkheid dat een lidstaat uit de EU of uit de euro wil stappen. Democratie en het welzijn van mensen, dieren en het milieu moeten daarbij altijd voorop staan.

- De EU moet zorgen dat er scenario's klaarliggen voor het geval een land de EU of de euro wil verlaten, zodat een eventueel vertrek zo soepel mogelijk verloopt; zowel voor het vertrekkende land als voor de overblijvende EU-landen. De rechten van EU-burgers die verblijven in een vertrekkende lidstaat moeten geborgd blijven.
- Eurolanden moeten de mogelijkheid hebben om de muntunie te verlaten als lidmaatschap hen belet democratisch beleid te voeren. Uitbreiding van de eurozone vinden wij geen goed idee.
- De EU handhaaft milieu- en dierenwelzijnseisen als het met een vertrekkende lidstaat (handels) afspraken maakt over een vertrek. Diertransporten vanuit en naar lidstaten die uit de EU stappen, worden stopgezet.
- Lidstaten die dreigen te bezwijken onder hun schuldenlast krijgen hulp bij de wederopbouw van hun economie op een manier die te dragen is door de bevolking en niet destructief is voor dieren, natuur en milieu. Verantwoorde schuldsanering vormt daarbij het uitgangspunt.
- Constructies als het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM) wijzen we af: we willen niet dat een lidstaat als Nederland garant staat voor tientallen miljarden zonder zeggenschap te hebben over de besteding van deze gelden. Het begrotingsrecht van de nationale parlementen mag niet worden aangetast.

Europa kan de helft goedkoper

De begroting van de Europese Unie bedraagt naar verwachting zo'n 1135 miljard euro voor de periode 2021-2027; geld dat belastingbetalers in de lidstaten moeten opbrengen.

De Partij voor de Dieren vindt veel Europese subsidies en fondsen ongewenst en wil dat Brussel de grootste kostenpost, namelijk landbouw- en visserijsubsidies, afschaft.

- De Europese meerjarenbegroting werkt als een creditcard: de EU geeft altijd meer uit dan was begroot, waardoor lidstaten keer op keer meer moeten betalen dan was afgesproken. De Partij voor de Dieren vindt dit onverantwoord en wil af van het rekkelijk meerjarig kader.
- Landbouw- en visserijsubsidies vormen verreweg de grootste kostenpost van de EU en worden zo snel mogelijk beëindigd.
- Structuurfondsen zijn nergens voor nodig. Het is niet de taak van de EU om regionaal beleid te voeren. Door het schrappen van structuurbeleid besparen we een derde op de EU-begroting.
- Duizenden Europese ambtenaren verdienen meer dan de Nederlandse minister-president. De Partij voor de Dieren wil dat hoge salarissen van ambtenaren en Eurocommissarissen fors omlaag gaan.

Banken aan banden

Het onverantwoorde gedrag van veel banken, gekenmerkt door winstbejag en torenhoge bonussen, in combinatie met tekortschietend toezicht, stortte de wereld nog niet zo lang geleden in een diepe crisis. Een strengere regulering van de bankensector blijft nodig.

De Partij voor de Dieren vindt de huidige bankenunie geen oplossing. Banken die 'te groot zijn om te falen' horen te worden opgesplitst.

- We willen dat banken worden opgedeeld in nutsbanken (betalingverkeer, spaargeld en lokale kredietverlening) en zakenbanken.

- Lidstaten behouden de mogelijkheid om hun banken strengere regels op te leggen dan internationaal is overeengekomen.
- Banken, pensioenfondsen en verzekeraars worden verplicht om investeringen, beleggingen en speculaties transparant te maken voor hun klanten.
- Vanuit haar platformfunctie bevordert de EU de totstandkoming van bankenbelastingen en belastingen op financiële transacties.
- Banken mogen geen risico's nemen die losstaan van het klantbelang. Wij willen af van ondoorzichtige financiële producten.
- Publieke investeringen in de fossiele industrie en bio industrie zijn ongewenst. We willen dat de Europese Unie en haar lidstaten ervoor zorgen dat de Europese Investeringsbank (EIB) en de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBRD) niet langer financieringen verlenen aan deze sectoren. Het Europees Parlement doet voorstellen om de risicoweging door de European Banking Authority van investeringen in de fossiele industrie en bio-industrie te verhogen, zodat het minder aantrekkelijk is voor commerciële banken om leningen aan die sectoren te verschaffen

EU en de wereldhandel

De Partij voor de Dieren is tegen vrijhandelsakkoorden. Deze ondermijnen de democratie en hebben grote negatieve gevolgen voor het milieu, dierenwelzijn, de volksgezondheid en voor de keuzevrijheid en privacy van consumenten. Zo zorgde het associatieverdrag met Oekraïne ervoor dat Oekraïense plofkippen massaal verkocht worden in Nederland en andere EU-landen.

- De EU sluit geen nieuwe vrijhandelsakkoorden meer af. De onderhandelingen over TTIP worden niet hervat.
- De EU stapt ook uit bestaande handelsverdragen.
- Voor producten die de EU binnenkomen, horen tenminste dezelfde milieu- en dierenwelzijnseisen te gelden als die we aan onze eigen productie stellen. Producenten in ontwikkelingslanden krijgen hulp om aan de Europese eisen voor milieu- en dierenwelzijn te voldoen.
- Kinderarbeid en uitbuiting van werknemers zijn onacceptabel en moeten actief worden bestreden.
- De EU maakt zich sterk voor het wijzigen van de voorwaarden van de Wereldhandelsorganisatie WTO zodat maatschappelijke waarden bepalend worden voor de wereldhandel.
- Belastingontwijking en -ontduiking moeten worden tegengegaan. De EU verplicht bedrijven tot transparantie over de door hen betaalde belastingen.

5. Méér natuur

De natuur met haar verscheidenheid aan planten, dieren en ecosystemen is het meest waardevolle dat er is. Natuur heeft een eigen waarde en verdient alleen daarom al zorgvuldige bescherming. De soortenrijkdom in de oceanen en op land vormt bovendien de basis van ons bestaan. Zonder gezonde oceanen en wouden is er geen schone lucht om in te ademen. Zonder biodiversiteit hebben we geen gezonde bodem om ons voedsel op te verbouwen. Het is onze plicht om te zorgen voor een leefbare Aarde, nu en in de toekomst.

Wereldwijd is de biodiversiteit in crisis: iedere dag sterven plant- en diersoorten uit en ecosystemen raken steeds verder uit balans. De EU heeft een belangrijk aandeel in de achteruitgang van de natuurlijke rijkdommen elders op Aarde. Grootschalige import van soja, hout en palmolie gaat direct ten koste van tropisch regenwoud en oerbossen, terwijl overbevissing door de Europese vissersvloot zeeën en oceanen over de hele wereld ernstig aantast.

Ook in Europa zelf staan natuur en biodiversiteit onder druk. Bijna een kwart van de wilde soorten wordt met uitsterven bedreigd. Bovendien zijn de meeste ecosystemen zo aangetast en versnipperd dat zij niet langer in staat zijn hun waardevolle diensten te leveren. Deze aantasting bedreigt onder meer de voedselzekerheid en zadelt de EU op met enorme maatschappelijke en economische verliezen.

De Partij voor de Dieren wil meer natuur en vindt dat de Europese Unie haar aandeel in de verwoesting van de natuur moet stoppen. We willen dat de EU het voortouw neemt bij het bestrijden van de biodiversiteitscrisis en daarbij niet wacht tot andere wereldspelers bereid zijn in actie te komen.

Meer natuur in Europa

Natuur beschermen en herstellen

Ondanks alle mooie woorden over het belang van biodiversiteit, krijgt de natuur in de praktijk nauwelijks bescherming. Europese richtlijnen worden niet of te laat nageleefd en lidstaten als Nederland proberen uit alle macht onder de afspraken uit te komen. We kunnen het ons niet veroorloven nog meer natuurlijk kapitaal op te offeren voor kortetermijngewin.

- Subsidies die schadelijk zijn voor de biodiversiteit worden per direct afgeschaft.
- Er komt een robuust Europees Natuurnetwerk zodat soorten zich kunnen verplaatsen en de natuur veerkrachtiger wordt. Minstens 30% van het land- en zoetwateroppervlak wordt beschermd en het verbinden van de Natura 2000-gebieden krijgt prioriteit.
- Door de intensivering van de landbouw zijn de afgelopen decennia veel ecologisch waardevolle landschapselementen, zoals beken, bosschages en houtwallen, verloren gegaan. Herstel van de ecologie is noodzakelijk en moet worden betaald door de bedrijven die de schade hebben veroorzaakt.
- Iedereen heeft recht op een groene en gezonde leefomgeving. De EU stimuleert de vergroening van verstedelijkte gebieden met het oog op gezondheid, klimaat en biodiversiteit.
- De EU stimuleert bedrijven om te investeren in natuur-inclusief bouwen en ecologisch ondernemen. Dat zorgt voor meer vergroening en minder vervuiling.
- De obstakels in Europese rivieren die de trek van vissen belemmeren en vele vissen het leven kosten willen we wegnemen. Nieuwe gemalen en installaties zijn visvriendelijk.
- Bestaande Europese natuurafspraken -zoals Natura 2000, de Kaderrichtlijn Water en het ammoniakplafond- zijn hard nodig om de schade te beperken die het Europese landbouwbeleid aan de natuur toebrengt. De natuurafspraken worden dan ook niet versoepeld, maar juist aangescherpt en strikt gehandhaafd.
- De Partij voor de Dieren wil minstens 30% van de Europese zeeën beschermen door deze aan te wijzen als zeerreservaat. In deze beschermde gebieden is geen plaats voor visserij of andere schadelijke activiteiten. Belangrijke kraamkamers, zoals de Middellandse zee waar de met uitsterven bedreigde tonijn paait, worden gesloten voor jacht op deze dieren.

- Scheepswrakken op de bodem van de zee zijn broedplaatsen voor biodiversiteit en krijgen zoveel mogelijk bescherming.
- Visserijtechnieken die grote schade aanrichten aan de zee en zeebodem, zoals diepzee- en boomkorvisserij, worden niet langer toegestaan.
- In heel Europa wordt geprobeerd om muskusratten uit te roeien. Dat is niet alleen wreed, maar ook een eindeloos en kostbaar proces; muskusratten planten zich snel voort. Goedkoper, beter en diervriendelijker is het om kwetsbare walkanten te beschermen en te verstevigen.

Ruimte voor dieren, niet voor jagers

In het wild levende dieren hebben in Europa steeds minder leefruimte. Nu mensen vaker in hun buurt leven, wordt al te gemakkelijk beweerd dat ze overlast veroorzaken. Mensen halen de zwaarste middelen uit de kast om ze te bestrijden, vaak zonder enig ander resultaat dan de dood van talloze dieren. De Partij voor de Dieren wil dat in het wild levende dieren zoveel mogelijk met rust worden gelaten.

- De intrinsieke waarde en bescherming van in het wild levende dieren zijn voortaan uitgangspunt van beleid.
- In het wild levende dieren worden niet gedood, maar zoveel mogelijk met rust gelaten. Populaties krijgen de kans om het natuurlijk evenwicht te herstellen als dat is verstoord.
- De Partij voor de Dieren wil een einde aan de plezierjacht. Hobbyvisserij zoals hengelen valt daar ook onder. Handel in producten die door plezierjacht zijn verkregen willen we verbieden.
- Preventief beleid voorkomt overlast. De EU biedt indien nodig ondersteuning bij het diervriendelijk oplossen van conflicten tussen mensen en dieren, zoals bij de beren in Roemenië die steden opzoeken nu hun leefgebied is verkleind.
- Wij verzetten ons tegen wrede dodingsmethoden als het vergassen van ganzen, dat nu door Europa wordt gedoogd. De bestaande regels worden aangescherpt en strikt gehandhaafd.
- Bescherming van dieren gaat boven tradities. Het rapen van kievitseieren wordt niet langer oogluikend toegestaan en de illegale jacht op trekvogels in landen als Malta, Italië en Frankrijk wordt aangepakt.
- We binden de strijd aan met jachttoerisme. Europese reisorganisaties mogen geen schietsafari's en andere jachtreizen meer aanbieden.
- De Partij voor de Dieren wil dat er een einde komt aan de wrede mishandeling van honden (zoals galgo's en podenco's) die voor trainingsmethoden en jachtraces worden gebruikt.

Internationaal

Biodiversiteit behouden

Bij ongewijzigd beleid zal de wereldwijde biodiversiteit nog verder afnemen. Verminderen van de consumptie van dierlijke producten is de belangrijkste en meest efficiënte maatregel om dit tegen te gaan. Daarnaast wil de Partij voor de Dieren dat Europees beleid wordt getoetst op de gevolgen voor natuur en biodiversiteit elders in de wereld. Bovendien willen we dat de EU het herstel en de bescherming van natuurgebieden wereldwijd actief gaat ondersteunen.

- De EU zet in op vermindering van de consumptie van dierlijke producten en stimuleert maatregelen die daaraan bijdragen.
- Er komt een verbod op de import van producten die ten koste gaan van tropisch regenwoud, oerbossen en andere cruciale ecosystemen. Dat betekent in ieder geval dat verlies van natuur en landroof moeten worden uitgesloten.
- Tegen illegale houtkap in de Europese bossen wordt hard opgetreden.
- De EU steunt (ontwikkelings)landen bij het bestrijden van illegale houtkap en bij goede controle op duurzaam bosbeheer. We willen strikte handhaving van het importverbod op illegaal gekapt hout.
- De EU zet zich in voor een wereldwijd netwerk van natuurgebieden, zowel op land als op zee. Daartoe krijgen ontwikkelingslanden steun bij de bescherming van hun natuur en biodiversiteit.
- De Partij voor de Dieren wil dat de EU al haar beleid toetst op de gevolgen voor natuur en biodiversiteit elders. Beleid dat ecosystemen in gevaar brengt, wordt stopgezet.

- Er komt een einde aan de verplichte bijmenging van biobrandstoffen. De grote vraag naar oliegewassen leidt tot de snelle verdwijning van oerbossen rond de evenaar en tot verlies van biodiversiteit. Ook de bijstook van biomassa in energiecentrales wordt gestopt: het kappen en opstoken van bossen draagt niet bij aan een beter klimaat, maar verergert de problemen juist.
- Wij willen dat Europa haar grenzen sluit voor producten die samengaan met natuurvernietiging en ecocide, zoals teerzandolie en uraniumerts.

Bescherming van dieren wereldwijd

De handel in bedreigde diersoorten heeft zich ontwikkeld tot een nietsontziende vorm van criminaliteit. De naleving van internationale verdragen om de illegale handel in bedreigde dieren tegen te gaan is ronduit bedroevend. Ondanks het moratorium op de commerciële walvisjacht doden landen als Noorwegen en Japan jaarlijks honderden walvissen. De Partij voor de Dieren vindt dat Europa zich sterk dient te maken tegen deze misdaden.

- Wij strijden voor een import- en handelsverbod op alle uit het wild gevangen dieren.
- De EU spoort lidstaten aan om meer maatregelen te nemen om een einde te maken aan de grootschalige smokkel in wilde dieren. Lidstaten aan de grens krijgen hulp bij de controle op smokkelroutes.
- Europa draagt bij aan de bescherming van wilde dieren in landen van herkomst en ondersteunt de lokale autoriteiten bij de bestrijding van illegale wildvang.
- Alle handel in ivoor en jachttrofeeën wordt verboden.
- Europa verzet zich actief tegen de zeehondenjacht in landen als Canada en Namibië en tegen de commerciële jacht op de ijsbeer.
- De EU maakt zich sterk voor een strikte handhaving van het moratorium op de walvisjacht. Landen die dat moratorium aan hun laars lappen krijgen te maken met sancties.
- Walvisvlees is niet welkom in Europese havens, ook niet voor doorvoer naar landen als Japan.
- Europa stopt ook met de import van kangoeroevlees en -leer.
- We willen de bescherming van walvissen uitbreiden naar kleinere walvisachtigen, zodat ook dolfijnen niet meer mogen worden bejaagd. De EU maakt zich sterk voor een einde aan de dolfijnenslachten op de Faeroëreilanden en in Japan.
- Europa maakt zich sterk voor een totaalverbod op de vangst van (blauwvin)tonijn.
- De EU zet zich in voor een betere bescherming van haaien, roggen en andere kwetsbare soorten. Het verbod op het afsnijden van haaienvinnen wordt strikt gehandhaafd met (camera) toezicht aan boord op kosten van de vissers zelf.

6. Een rechtvaardig Europa

De Aarde biedt genoeg voor ieders behoefte, maar niet voor ieders hebzucht. Wij willen een Europa dat ten dienste staat van mensen en dieren. Mededogen en duurzaamheid horen richtinggevend te zijn. Hulp aan de armsten en aan slachtoffers van hongersnood en geweld zijn een kwestie van beschaving. Mensenrechten zijn er om te worden nageleefd. Daarvoor is Europese samenwerking gewenst waar het nuttig is, met behoud van eigen zeggenschap voor de lidstaten waar het moet. De Partij voor de Dieren wil een Europese Unie die democratisch en controleerbaar is en waarin de stem van de burger wordt gehoord. Zo'n Europa pakt problemen aan die om een gezamenlijke oplossing vragen, maar tast de bevoegdheden van de Nationale parlementen niet aan.

De huidige Europese Unie staat daar ver van af. Zonder dat de bevolking erbij betrokken werd, is een almaar uitdijend Europees bestuursapparaat opgetuigd. De EU mist democratisch draagvlak, is uitgebreid met landen die er niet klaar voor waren en heeft een gemeenschappelijke munt gekregen alsof de verschillende lidstaten samen één natie vormen met een eenduidig economisch en politiek beleid.

De Europese besluitvorming is het resultaat van onderhandelingen achter gesloten deuren, van ondoorzichtige bureaucratie, van verborgen lobby door het bedrijfsleven. Het eenzijdige streven naar totale vrijhandel tussen lidstaten en zo min mogelijk regels voor bedrijven gaat ten koste van mensen, dieren, natuur en milieu. Op kosten van de burger worden tientallen miljarden uitgegeven aan subsidies die haaks staan op het algemeen belang.

Op veel beleidsterreinen zijn Brusselse bevoegdheden helemaal niet nodig en kan samenwerking tussen de lidstaten worden verbeterd door de Europese Unie een platformfunctie te geven waarin goede ideeën en ervaringen worden uitgewerkt en gedeeld. Dat betekent dat dit Europa terug naar de tekentafel moet. De vraag daarbij is niet: voor Europa of tegen Europa? En ook niet: méér Europa of minder Europa? We willen een betere samenwerking in Europa. Zonder verdere uitbreiding van de bevoegdheden van de EU en zonder nieuwe lidstaten.

Oneindige economische groei op een eindige planeet is onmogelijk en kan dus ook niet langer het uitgangspunt zijn van Europees beleid. We willen de bestaande Europese Verdragen herzien in het belang van de noodzakelijke koerswijziging naar mededogen en duurzaamheid. In zo'n Europa wordt de stem van de burger gehoord, zijn dierenrechten vanzelfsprekend en geldt niet het recht van de sterkste, maar het belang van de zwakste.

Internationaal

Investeren in ontwikkeling

De Partij voor de Dieren wil dat Europa stopt met beleid dat ten koste gaat van andere delen van de wereld. In plaats daarvan willen we investeren in de kracht van ontwikkelingslanden zelf. Duurzaamheid, onderwijs, gezondheid, kinderrechten en gelijke behandeling van mannen en vrouwen zijn daarbij de speerpunten.

- De EU stopt met de import van producten die de leefomgeving elders aantasten of die gepaard gaan met landroof en andere schendingen van mensenrechten.
- De Partij voor de Dieren wil dat de lidstaten van de EU ernaar streven om één procent van het bruto binnenlands product te besteden aan ontwikkelingshulp. Deze gelden mogen niet gebonden zijn aan het afnemen van bepaalde goederen of diensten.
- De ontwikkelingshulp richt zich op het versterken van de positie van kwetsbare groepen in ontwikkelingslanden, in het bijzonder die van vrouwen en kinderen.
- Prioriteit ligt bij schoon drinkwater en hygiëne, goede (preventieve) gezondheidszorg, toegang tot essentiële medicijnen en anticonceptie, onderwijs, duurzame landbouw en schone energie. Door ondersteuning van emancipatiebewegingen krijgen democratiseringsprocessen een kans.
- In het beleid ten opzichte van ontwikkelingslanden besteedt de EU veel aandacht aan het doorbreken van taboes over geaardheid, abortus en geweld tegen vrouwen.

- De hulp richt zich op de belangen van mensen, dieren en milieu daar en niet op de belangen van het bedrijfsleven hier.

Opkomen voor mensenrechten

Europese bedrijven plegen met regelmaat milieu- en mensenrechtenschendingen. En vaak staan de slachtoffers daarvan met lege handen, zonder een mogelijkheid om hun recht te halen. Bovendien bedreigen geweld en structureel onrecht een miljard burgers in fragiele staten. Deze mensen zijn voor hun veiligheid en mensenrechten mede afhankelijk van onze steun. Slachtoffers van oorlog en geweld, onderdrukking en vervolging, honger, klimaatverandering en natuurrampen verdienen hulp. Mensenrechten gaan boven handel.

- Mensenrechten en duurzame ontwikkeling worden de toetssteen van Europees beleid. Voorstellen voor nieuw Europees beleid krijgen standaard een bijlage waarin de impact van het beleid op milieu, biodiversiteit, mensenrechten, dierenwelzijn en ontwikkelingslanden wordt toegelicht.
- De EU biedt slachtoffers van milieu- en mensenrechtendelicten hulp om hun recht te halen, ook als die delicten buiten Europa hebben plaatsgevonden door Europese bedrijven.
- De EU zoekt geen afzetmarkten in landen waar de mensenrechten niet veilig zijn.
- De EU protesteert tegen mensenrechtenschendingen en ernstige milieuschade of het vernietigen van leefgebieden (ecocide) elders in de wereld. Het inperken van de handel met landen waar deze schendingen plaatsvinden behoort expliciet tot de instrumenten om de druk op de betreffende landen op te voeren.
- De EU biedt hulp aan de lidstaten aan de grenzen van de EU om mensenhandel en -smokkel te bestrijden.

Humanitaire hulp is vanzelfsprekend

De Partij voor de Dieren maakt zich zorgen over het groeiend aantal vluchtelingen in de wereld. De komende jaren zullen naar verwachting tientallen miljoenen mensen vluchten voor de gevolgen van klimaatverandering, honger en oorlogen. De vluchtelingenstromen brengen ook zorgen met zich mee voor de mensen hier. Veel mensen vragen zich af of Europa, of Nederland de vluchtelingen kan blijven opnemen. Gaat dat niet ten koste van onze eigen mogelijkheden? Nemen de spanningen nog verder toe, bijvoorbeeld als de Europese herverdeling niet blijkt te werken vanwege de open grenzen?

De Partij voor de Dieren vindt dat mensen die op de vlucht zijn voor honger, droogte en geweld opgevangen en geholpen moeten worden. Datzelfde geldt voor mensen die vervolgd worden vanwege hun overtuiging of geaardheid.

- De PvdD geeft de voorkeur aan opvang van vluchtelingen in hun eigen regio, maar alleen als dit menswaardig kan. De financiële bijdrage aan het UNHCR, dat vluchtelingenprogramma's en hervestigingsprogramma's in de regio coördineert, moet daarom omhoog.
- Slachtoffers van oorlog en geweld, onderdrukking en vervolging, honger, klimaatverandering en natuurrampen moeten worden geholpen om een veilige bestemming in Europa te bereiken als opvang in hun regio niet mogelijk is.
- Er wordt meer geld en capaciteit beschikbaar gesteld om te voorkomen dat mensen de gevaarlijke oversteek over de Middellandse zee hoeven te maken. Mensensmokkel moet hard aangepakt worden.
- De Partij voor de Dieren is voor een gezamenlijk Europees beleid ten aanzien van de buitengrenzen van de EU. De EU ziet erop toe dat de lidstaten zorgen voor een eerlijke en snelle asielprocedure en voor een humane opvang van vluchtelingen.
- Grondrechten, zoals toegang tot medische zorg, gelden ook voor mensen zonder verblijfsvergunning.
- EU-landen sturen geen mensen terug naar hun land van herkomst als zij daar kunnen worden vervolgd vanwege hun geaardheid, overtuiging of etnische afkomst.

Paal en perk aan wapens

'Nooit meer oorlog' was een belangrijk motief om de Europese Unie op te richten. De Partij voor de Dieren wil dat Europa dat motief ook toepast in haar wapenbeleid.

- De EU zet zich in voor naleving van verdragen tegen landmijnen en clustermunities en voor wereldwijde regulering van de wapenhandel.
- Europa neemt het voortouw in de ontwikkeling van een internationaal juridisch kader voor een verbod op autonome wapens.
- Het wapenexportbeleid krijgt aanscherping, zodat er vanuit de EU geen wapens geleverd worden aan repressieve en autoritaire staten die mensenrechten schenden.
- Voor halffabricaten en onderdelen van chemische, nucleaire en bacteriologische wapens komt een zwarte lijst van landen en bedrijven waaraan deze niet geleverd mogen worden.
- De EU werkt aan een universeel verbod op het gebruik van elke vorm van uranium in (conventionele) wapens en zet zich in voor een alomvattend verbod op kernwapens.
- De nog aanwezige kernwapens worden op korte termijn uit de EU verwijderd.
- De Partij voor de Dieren is tegen de vorming van een defensie-unie; deze vormt de opmaat naar een Europees leger.

Zinvolle samenwerking

Geen politieke of begrotingsunie

Europa is geen federale staat en het is ook niet wenselijk of nodig om daarnaar te streven. Een zorgvuldige afbakening van Brusselse bevoegdheden is van groot belang.

- Er gaan geen nieuwe bevoegdheden naar de EU. Als daar toch plannen voor zijn, moet de bevolking zich daar via een referendum over uit kunnen spreken.
- Lidstaten houden volledige zeggenschap over hun eigen begrotingen. Er komt géén Europese minister van Financiën. De bevoegdheid van nationale parlementen om namens het volk te besluiten over de inning en besteding van belastinggeld mag niet worden aangetast.
- De lidstaten werken nauw samen in de strijd tegen belastingontwijking of -ontduiking van multinationals en stemmen, waar mogelijk, vrijwillig af met betrekking tot belastingtarieven.
- Europa moet actief communiceren over lidstaten die de strijd tegen belastingontwijking of -ontduiking keer op keer frustreren.
- Voorstellen voor de oprichting van een Europees Openbaar Ministerie, een Europees leger of Europese pensioenstelsels wijzen we af. Zulke zaken kunnen landen beter nationaal regelen.
- Er treden geen nieuwe lidstaten toe tot de Europese Unie.
- Nationale parlementen krijgen meer ruimte om Brusselse inmenging met basisvoorzieningen als pensioenen, huisvesting, sociale zekerheid en gezondheidszorg een halt toe te roepen.
- De Partij voor de Dieren wil niet dat Brussel druk uitoefent op lidstaten om publieke goederen, zoals drinkwater, te privatiseren of publieke diensten zoals openbaar vervoer te liberaliseren.
- Europa mag lidstaten niet dwingen hun natuurlijke hulpbronnen te exploiteren ten koste van mens, dier, natuur of milieu.

Meer democratie

De stem van het volk klinkt onvoldoende door in de Europese besluitvorming. Een groot deel van de Brusselse macht ligt bij de Europese Commissie, een ondemocratisch bestuursorgaan waar burgers en volksvertegenwoordigers nauwelijks vat op hebben. Regeringsleiders en ministers vergaderen in Brussel achter gesloten deuren. Daarbij worden ingrijpende afspraken gemaakt die vaak onvoldoende zijn afgestemd met de burger of met zijn vertegenwoordigers. We willen betere democratische controle op de besluiten die in Brussel worden genomen.

- De nationale parlementen en het Europees Parlement krijgen meer mogelijkheden om de Europese Commissie te controleren bij het sluiten van verdragen met landen buiten de EU. Er worden geen vrijhandelsakkoorden of associatieverdragen meer gesloten zonder goedkeuring vooraf van alle nationale parlementen.
- De Europese Commissie wordt kleiner. Niet elke lidstaat hoeft een eigen commissaris te hebben.
- Eurocommissarissen moeten individueel – niet enkel als collectief - weggestuurd kunnen worden als een meerderheid van het parlement dat nodig acht.
- Permanente politieke vertegenwoordigers van de Unie zijn ongewenst. We willen geen 'president' of 'minister van Buitenlandse Zaken' van Europa. Zulke posities hinderen democratische controle en doen afbreuk aan de soevereiniteit van landen.

- We zijn tegen het invoeren van kiesdrempels bij de verkiezingen voor het Europees Parlement.
- Volksvertegenwoordigers krijgen het recht van initiatief.
- Het Europees burgerinitiatief moet verbeterd worden zodat burgers niet alleen in theorie, maar ook daadwerkelijk onderwerpen die zij belangrijk vinden – op alle terreinen – kunnen agenderen in de EU.
- Er komt een einde aan de geldverslindende en milieuvervuilende verhuizingen tussen Brussel en Straatsburg. Het Europees Parlement vergadert voortaan alleen nog in Brussel.
- De salarissen en onkostenvergoedingen van Europarlementariërs uit de verschillende landen worden gelijkgetrokken op het niveau van het gemiddelde dat parlementariërs ontvangen in de EU-lidstaten.
- De kiesgerechtigde leeftijd voor het Europees Parlement wordt verlaagd naar 16 jaar.

Onafhankelijk en transparant

De banden tussen Brussel en het bedrijfsleven zijn veel te nauw. Lobbyisten van multinationals hebben een grote vinger in de pap, terwijl burgers grotendeels buitenspel staan. Veel lobbyactiviteiten vinden tersluiks plaats, waardoor democratische controle onmogelijk is. De Partij voor de Dieren wil dat Europa transparant en onafhankelijk van multinationals gaat opereren.

- Eurocommissarissen en voorzitters van de EU mogen geen belangen hebben die een onafhankelijk functioneren in de weg (kunnen) staan. Als zij hun post verlaten, mogen zij vijf jaar lang niet werken als lobbyist of ander werk doen dat belangenverstremming impliceert.
- Wij willen échte openbaarheid van bestuur. Burgers en organisaties behoren makkelijk inzicht te kunnen krijgen in voorstellen en besluiten.
- Vergaderingen tussen Europees Parlement, Europese Commissie en de Raad (trialogen), waarbij wordt onderhandeld over nieuwe EU-wetten, worden openbaar.
- Datzelfde geldt voor overleg tussen de vakministers van de verschillende lidstaten (Raden) en de nu nog geheime ambtelijke afstemming vooraf (COREPER).
- Bij wetsvoorstellen maakt de Europese Commissie voortaan duidelijk op welke manier belangenbehartigers invloed hebben gehad op de totstandkoming van het beleid.
- Er komen strengere regels voor Europarlementariërs om belangenverstremmingen te voorkomen. Daarnaast wil de Partij voor de Dieren dat op een transparante en onafhankelijke manier gecontroleerd wordt of Europarlementariërs hun gedragscode naleven.
- Bij openbare raadplegingen van de Europese Commissie wordt de input van burgers en burgerorganisaties op een evenwaardige manier meegewogen als de input van de industrie.
- Er komen strenge regels voor benoemingen van ambtenaren en medewerkers van adviesinstellingen en uitvoerende organisaties in Brussel, zoals de EFSA.
- De EU neemt maatregelen om misbruik van octrooi op medicatie tegen te gaan. En voorkomt daarmee extreem hoge prijzen van geneesmiddelen.
- Evaluaties van eerdere verdragen die Brussel heeft gesloten met landen buiten de EU, zoals de visserijakkoorden met Afrikaanse landen, worden openbaar.

Grondrechten, cultuur en privacy

Privacy en vrijheid

De Partij voor de Dieren staat voor de vrije persoonlijke levenssfeer van burgers. We maken met zijn allen steeds meer gebruik van mobiele apps, social media en Over-The-Top (OTT) communicatiediensten als Whatsapp, Skype en Facebook Messenger. De Partij voor de Dieren wil dat Europa de privacy van gebruikers van online (communicatie)diensten beter waarborgt. Vertrouwelijke gebruikersdata worden wat ons betreft niet doorverkocht of ingezet voor commercieel gewin. Het is een illusie om te denken dat je een samenleving veiliger maakt door mensen hun privacy af te nemen. We willen dat Europa niet langer meewerkt aan ongeoorloofde privacyschendingen.

- De EU zet vaart achter het aanpassen van de Europese e-Privacy regels, om de persoonlijke levenssfeer van gebruikers van OTT-diensten en andere internetdiensten te waarborgen.
- Het verzamelen en opslaan van gegevens van Europese burgers en bedrijven door buitenlandse inlichtingendiensten is onacceptabel. De EU treft maatregelen om deze privacyschendingen zo spoedig mogelijk te stoppen. Het huidige EU-US privacyshield is niet afdoende en wordt verbeterd.

- De EU gaat persoonsgegevens op het hoogste niveau beschermen. Alleen wanneer sprake is van een concrete verdenking die door de rechter wordt getoetst mogen politie, justitie en inlichtingendiensten gegevens over burgers opvragen bij bedrijven. Burgers krijgen meer zicht op de gegevens die over hen zijn opgeslagen en betere mogelijkheden zich uit datasystemen te laten verwijderen. Bedrijven melden hoe vaak ze gegevens ten behoeve van justitie openbaar hebben moeten maken.
- Er komt een meldplicht voor datalekken. Bedrijven worden verplicht om ook de getroffen burgers zelf in te lichten als hun gegevens zijn gelekt. Hackers die beveiligingslekken blootleggen genieten bescherming.
- Al het Europese beleid op het gebied van aftappen, verzamelen en opslaan van gegevens van burgers wordt scherp herzien in het belang van de privacy. Zo komt er een einde aan de bewaarplicht voor telefoon- en internetgegevens, het doorgeven van passagiersgegevens aan de VS, de inzage in Europese banktransacties door de VS en de verplichte opname van vingerafdrukken in reisdocumenten.
- Vertrouwelijke gebruikersdata worden niet doorverkocht of ingezet voor commercieel gewin.
- Nieuwe beleids- en wetsvoorstellen van de EU worden getoetst op de gevolgen voor de privacy. Wanneer deze de bescherming van de persoonlijke levenssfeer aantasten, worden ze aangepast of gaan van tafel.
- Burgers hebben recht op een vrij internet zonder filters, blokkades of doorgifte van gegevens door providers. We willen netneutraliteit wettelijk garanderen.
- Cybersecurity bereik je niet met het schenden van grondrechten. Opsporingsinstanties mogen niet rondsnoeren in computers zonder dat daar een zwaarwichtige, door de rechter te toetsen reden voor is.
- Bank- en betaalgegevens van burgers zijn vertrouwelijk en moeten dat ook blijven. Het onderdeel 'toegang van derden tot de betaalrekeningen' van de nieuwe richtlijn betaaldiensten (PSD2) wordt afgeschaft.
- Clouddiensten van grote internetdiensten moeten binnen de EU fysiek opgeslagen worden in plaats van in derde landen.
- De Partij voor de Dieren bepleit voorzichtigheid in onze algemene omgang met elektromagnetische velden. Over de mogelijke risico's van 5G is nog veel onduidelijk. Voordat 5G netwerken worden uitgerold moeten de mogelijke gevolgen onderzocht worden. Daarbij wordt proefonderzoek expliciet uitgesloten.

Vrije pers, cultuur en wetenschap

Vrije pers, kunsten en onafhankelijke wetenschap zijn een onmisbare verrijking van het leven van mensen: ze zetten aan tot denken, vergroten onze kennis, verdiepen onze inzichten, maken emoties los, stimuleren creativiteit, ontroeren of ontregelen. Ze zijn essentieel voor een democratische samenleving. De Partij voor de Dieren wil dat de EU vrije beoefening ervan niet in de weg zit, maar juist bevordert vanuit de platformfunctie die zij vervult.

- De EU bestrijdt machtsconcentraties en belangenverstrengeling tussen media en politiek. Ze zet zich in voor vrije pers en wettelijke bronbescherming voor journalisten.
- De Partij voor de Dieren wil aanpassing van het auteursrecht en het auteurscontractenrecht om de positie van de makers te versterken en de informatievrijheid te vergroten. Dit mag niet ten koste gaan van een vrij internet. De Partij voor de Dieren wil geen 'link tax' en is tegen het instellen van een verplicht uploadfilter.
- De EU bevordert de verspreiding en toegankelijkheid van literatuur door te investeren in vertaling en digitalisering.
- De EU biedt lidstaten hulp bij de bescherming van hun cultureel erfgoed.
- Wetenschappelijke publicaties dienen zoveel mogelijk vrijelijk toegankelijk te zijn.
- Uitwisseling van wetenschappers en studenten verdient stimulering, onder meer door uitbreiding van het stelsel van Erasmusbeurzen.

Gelijke kansen voor iedereen

De Europese Unie staat voor gelijke rechten van alle burgers in haar lidstaten. Discriminatie is onacceptabel, op welke grond dan ook. We maken ons zorgen over de vrije toetreding van arbeidsmi-

granten. Deze maakt werknemers uit nieuwe lidstaten kwetsbaar en creëert een spiraal van problemen die nauwelijks is te doorbreken. Om uitbuiting en verdringing te voorkomen, pleiten we voor regulering van de arbeidsmigratie.

- Landen in de EU bestrijden alle vormen van discriminatie op basis van etniciteit, geslacht, overtuiging of geaardheid.
- Europese lidstaten worden aangespoord om de burgerlijke staat van hun wederzijdse inwoners te erkennen. Dat je getrouwd bent met iemand van hetzelfde geslacht mag in geen enkele lidstaat betekenen dat jij en je partner worden gediscrimineerd.
- De EU stimuleert het wegwerken van verschillen tussen vrouwen en mannen op de arbeidsmarkt. Ze geeft zelf het goede voorbeeld door te zorgen voor een betere vertegenwoordiging van vrouwen en minderheden in Europese topfuncties.
- Alle EU-lidstaten dienen het uiterste te doen om discriminatie van mensen van verschillende seksen, met diverse seksuele en genderoriëntaties (LHBTIQA+) te voorkomen.
- De vrije toetreding van arbeidsmigranten uit landen als Polen heeft geleid tot uitbuiting van arbeidskrachten, verdringing op de arbeidsmarkt en problemen op de woningmarkt. Deze problemen ondermijnen bovendien de solidariteit onder Europese burgers. Om verdere problemen te voorkomen pleiten we voor regulering van de toetreding van arbeidsmigranten uit nieuwe lidstaten als Roemenië, Bulgarije en Kroatië.
- Europa bevordert de gelijke rechten van mensen met een beperking. Toegang tot publieke voorzieningen en openbare instellingen en vervoer behoren vanzelfsprekend te zijn, ook voor mensen die vanwege hun beperking afhankelijk zijn van een hulphond.